

Izvještaj o transparentnosti

Za godinu završenu 31. decembra 2022.

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica

Sadržaj

Poruka rukovodstva

03

PwC mreža

09

Naš pristup kvalitetu

11

**Naša kultura i
vrijednosti**

16

Naši zaposleni

25

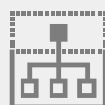
Naš pristup

29

Nadzor nad radom

34

**Pravna forma i struktura
upravljanja**

37

**Prilog 1 Društva kojima
su pružene usluge
revizije**

41

**Prilog 2 Mreža PwC
društava**

44

Poruka rukovodstva

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i
vrijednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i
upravljačka struktura

Prilog 1
Društva kojima su
pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Poruka rukovodstva

Dobrodošli u naš Izvještaj o transparentnosti za 2022. godinu

Ovaj izvještaj sadrži informacije o načinu upravljanja društvom. Iako je PwC multidisciplinarna organizacija, ovaj izvještaj je prvenstveno fokusiran na naše revizorsko poslovanje i povezane usluge. Revizorska struka i dalje je pod lupom javnosti i suočava se sa brojnim izazovima. Razumijemo zabrinutost javnosti i zalažemo se za uvođenje promjena koje će unaprijediti kvalitet revizije. PwC ima za cilj izgradnju povjerenja u društvu i rješavanje važnih problema. Činimo mrežu kompanija u 152 zemlje sa gotovo 328.000 zaposlenih koji se zalažu za pružanje kvalitetnih usluga u oblastima revizije i računovodstvenog savjetovanja, poslovnog savjetovanja i poreskih usluga. Naš zadatak je da podstičemo kulturu visokog kvaliteta i izvrsnosti jer upravo to daje smisao našoj svrsi.

U septembru 2021. godine u PwC u centralnoj i istočnoj Evropi (CIE) pokrenuli smo značajnu PwC globalnu strategiju pod nazivom Nova formula, koja odgovara na radikalne promjene u svijetu, uključujući tehnološke izazove, klimatske promjene, narušenu geopolitiku i trajne posljedice pandemije virusa COVID-19. Nova formula zasniva se na analizi globalnih trendova i hiljadama razgovora sa klijentima i zainteresovanim stranama. Zasniva se na periodu koji obuhvata više od deset godina održivog rasta prihoda i kontinuiranog ulaganja. Nova formula stavlja naglasak na dvije međusobno povezane potrebe sa kojima će se klijenti suočavati u godinama koje nam predstoje. Prva je izgradnja povjerenja, što nikad nije bilo važnije, a ni zahtjevnije. Druga je postizanje trajnih rezultata u okruženju u kome su konkurencija i rizik od negativnih promjena najintenzivniji do sada, a društvena očekivanja nikada nisu bila veća.

U 2022. finansijskoj godini, PwC u centralnoj i istočnoj Evropi najavio je nekoliko obaveza obuhvaćenih Novom formulom. Prva obaveza uključuje ulaganja u kapacitete za pružanje usluga klijentima i ESG područje - 6 miliona dolara izdvojiće se za ESG, odnosno za uspostavljanje centra izvrsnosti za ESG područje u centralnoj i istočnoj Evropi. Sledeća obaveza, Net Zero, odnosi se na doprinos cilju nulte stope emisije staklene bašte uvođenjem alata za praćenje emisija CO2 u centralnoj i istočnoj Evropi. Sledeća obaveza pod nazivom Nov svijet, nove vještine odnosi se na digitalno usavršavanje 12.000 naših zaposlenih do kraja 2023. finansijske godine, a poslednja, Naši zaposleni i stručnost, uključuje ulaganje više od 10 miliona dolara u aktivnosti usmjerene na razvoj i dobrobit zaposlenih.

Više informacija o Novoj formuli potražite na <https://www.pwc.com/gx/en/>

Procenat revizora koji su u okviru istraživanja izjavili da su motivisani da pružaju usluge najvišeg kvaliteta

69%

Fin. godina 2022

67%

Fin. godina 2021

Poruka rukovodstva

PwC pristup izgradnji povjerenja osmišljen je tako da ispuni sve veća očekivanja u pogledu transparentnosti, odgovornosti i angažovanja zainteresovanih strana. Povezuje stručnost na području revizije, poreskog savjetovanja i aktivnosti koje se odnose na usklađenost sa propisima sa ciljem ka proširenju stručnih vještina na područjima kao što su kibernetička bezbjednost, privatnost podataka, ESG i vještačka inteligencija (AI). Takođe prepoznaje važnost kvaliteta kao i da izvještavanje i usklađenost predstavljaju samo jednu kariku u lancu koji uključuje organizacionu kulturu, način razmišljanja menadžera, usklađene standarde, sertifikovane stručnjake, stroge kontrole, prilagođene tehnologije i odgovarajuće upravljanje.

Kao i kod izgradnje povjerenja, postizanje održivih rezultata pretpostavlja da radimo na integrisan način. Umjesto tradicionalnog pristupa transformaciji koji se zasniva na tehnologiji, PwC se fokusira na rezultate koje svojim naporima želimo da postignemo. Kako bismo postigli očekivane rezultate, primjenjujemo svoju stručnost na područjima koja uključuju, između ostalih, usluge dizajna strategije, digitalne i usluge klad servisa, stvaranje vrijednosti, ljude i organizaciju, poresko savjetovanje, izvještavanje o održivosti, savjetovanja prilikom transakcija, usluge oporavka poslovanja, pravne i usluge usklađenosti sa propisima.

Naša nova strategija zasniva se na našoj trajnoj posvećenosti pružanju kvalitetnih usluga.

Sastavili smo Izveštaj o transparentnosti za godinu koja se završila 31. decembra 2022. u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore („Sl. list CG“, br. 1/2017).

PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica se u ovom izveštaju navodi kao „društvo/kompanija“, „PwC Podgorica“, „mi“, „naš“ i „nama/nas“.

Emmanuel Koenig

Partner i Zamjenik izvršnog direktora

Podgorica, 31. mart 2023. godine

Poruka rukovodstva

Poruka rukovodioca sektora revizije

Povjerenje je osnov svega što radimo u PwC. Ključno je za ispunjenje svrhe naše kompanije. Jedan od načina na koji gradimo povjerenje je obezbjeđivanje transparentnosti našeg poslovanja. Kao revizori, svjesni smo još jednog faktora povjerenja, a to je kvalitet naših eksternih revizija. Zato nam je zadovoljstvo da predstavimo naš Izveštaj o transparentnosti za godinu koja je završila 31. decembra 2022., koji pokazuje kako održavamo kvalitet svojih revizija. Izveštaj opisuje naše politike, sisteme i procese obezbjeđivanja kvaliteta, rezultate ključnih programa nadzora i pregleda kvaliteta i način na koji negujemo kulturu kvaliteta na svim nivoima naše organizacije. Detaljno se navode društva od javnog interesa za koje smo obavili revizije i ukupni prihod od naših usluga revizije i nerevizorskih usluga.

Širenje definicije kvaliteta revizije

Pozdravljamo javne diskusije koje se odnose na transparentnost kvaliteta revizije. Smatramo da postoje brojni faktori koji doprinose kvalitetu revizije, a kako bi stekli uravnoteženu sliku o kvalitetu revizije u Crnoj Gori zainteresovane strane moraju biti upoznate sa nizom mjera.

Nastavak diskusije o kvalitetu revizije

Naši revizorski angažmani ključni su za našu strategiju i brend. Nastavljamo ulaganje u kontinuirano poboljšanje kvaliteta revizije putem novih sistema i tehnologija, procesa upravljanja rizicima i omogućavanja učenja i razvoja našim zaposlenima. Ponosna sam na našu ulogu u otvaranju diskusija o kvalitetu revizije u Crnoj Gori. Pozdravljam ovu priliku za nastavak razgovora putem našeg Izveštaja o transparentnosti. Krajnji cilj nam je da Ministarstvo finansija zaključi kako smo dostigli odgovarajući nivo uvjerenja u svim oblastima revizije. Sprovodimo plan poboljšanja kvaliteta usmjeren na ostvarenje ovog cilja.

Biljana Bogovac

Rukovodilac sektora revizije

Osvrt na godinu

Istraživanje za partnere i zaposlene (PwC Podgorica)

90%

naših partnera i zaposlenih učestvovalo je u istraživanju „Global People Survey“

69%

ispitanika vjeruju da su motivisani da pružaju usluge najvišeg kvaliteta

Interna kontrola kvaliteta

U 2022. godini nije sprovedena interna kontrola kvaliteta revizije.

Naš sistem upravljanja kvalitetom

Ukupan broj sati utrošenih na nadzor u CIE regionu

8.900 sati
108 sati po teritoriji (u prosjeku)

8 nalaza

Utvrđeni i otklonjeni nedostaci (ili u postupku otklanjanja)

Pregledi u stvarnom vremenu

Broj revizorskih angažmana uključenih u pregled u stvarnom vremenu na nivou CIE regiona

108 revizorskih angažmana

Sa preko 2.000 sati potrošenih od strane odgovarajućeg tima

Eksterne kontrole kvaliteta

U 2022. godini nije sprovedena eksterna kontrola kvaliteta društva PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica.

Korekcije (PwC Podgorica)

0

Broj korekcija finansijskih izvještaja zbog materijalno značajnih grešaka

0%

Procenat korigovanih izvještaja u odnosu na ukupan broj izdatih izvještaja

Obuka revizora - finansijska godina 2022

Prosječan broj sati koje su partneri i zaposleni utrošili na pohađanje obuka

19	44	63
online	u učionici	ukupno

Ukupan broj sati posvećen obukama:
783

Obuka revizora - finansijska godina 2021

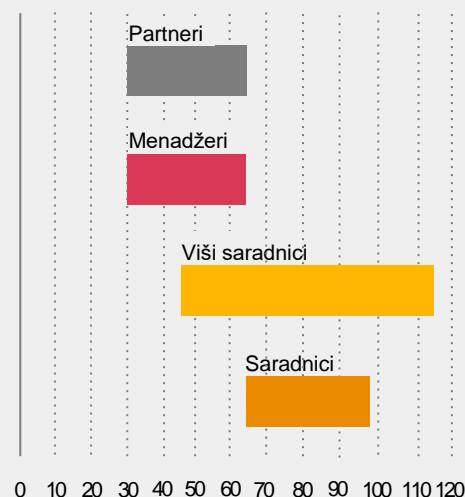
Prosječan broj sati koje su partneri i zaposleni utrošili na pohađanje obuka

19	32	51
online	u učionici	ukupno

Ukupan broj sati posvećen obukama:
644

Broj sati obuka iz oblasti računovodstva i revizije

Obavezan broj sati obuka iz oblasti računovodstva i revizije na godišnjem nivou u okviru PwC CIE

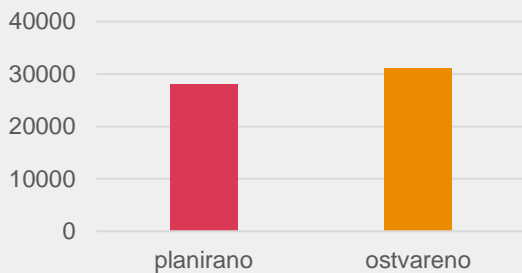

Osvrt na godinu

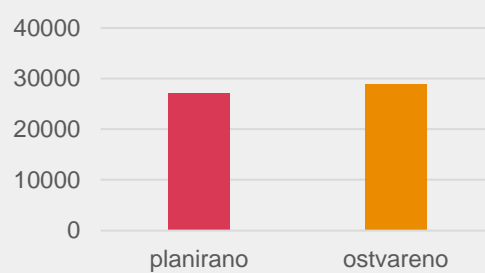
Upravljanje projektima

Odnos planiranog broja sati i stvarno utrošenih sati na obavljanju revizije

Fin. godina 2022

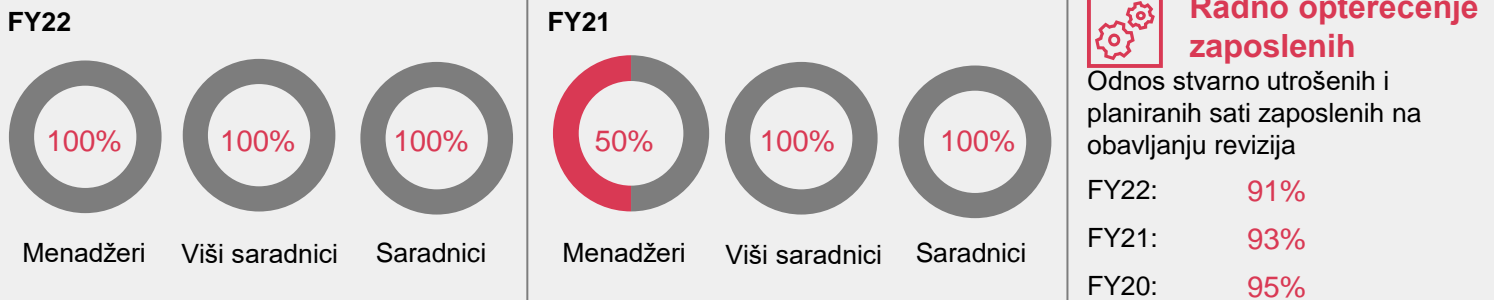
Fin. godina 2021

Pokazatelj odnosa utrošenih sati na poslovima revizije za članove tima na projektu

		FY22		FY21		FY20		FY19						
Partneri	prema	Menadžeri	1	prema	3,75	1	prema	2,8	1	prema	3,1	1	prema	2,9
Menadžeri	prema	Zaposleni	1	prema	6,66	1	prema	4,0	1	prema	7,2	1	prema	7,3
Partneri	prema	Zaposleni	1	prema	25	1	prema	11,2	1	prema	22,1	1	prema	21,2

Prosječna stopa zadržavanja zaposlenih prema rangu zaposlenja (PwC Podgorica)

Tehnička podrška

1 : 7,4

Pokazatelj ukupnog broja partnera u regionu CIE uključenih u pružanje tehničke podrške u odnosu na ukupan broj partnera angažovanih na poslovima revizije u CIE

Korišćenje centara za pružanje usluga („acceleration centers“)

21%

Procenat sati koje su centri za ubrzanje utrošili na obavljanje revizije (PwC Podgorica)

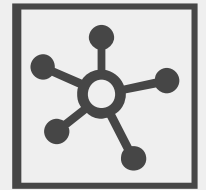

Profesionalno iskustvo naših partnera

Prosečan broj godina profesionalnog iskustva partnera u PwC Podgorica

25 godina

PwC mreža

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i upravljačka struktura

Prilog 1
Društva kojima su pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

PwC mreža

Globalna mreža

PwC je brend pod kojim društva članovi PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL) posluju i pružaju profesionalne usluge. Ova društva zajedno čine PwC mrežu. „PwC“ često označava pojedinačna društva unutar PwC mreže ili nekoliko društava ili sva društva zajedno.

U mnogim dijelovima svijeta, zakon zahtjeva da društva za pružanje računovodstvenih usluga budu u lokalnom vlasništvu i nezavisna. PwC mreža nije globalno partnerstvo, jedinstveno društvo ili multinacionalna korporacija. PwC mreža sastoji se od društava koja su zasebna pravna lica.

PricewaterhouseCoopers International Limited

Društva unutar PwC mreže članovi su ili su na drugačiji način povezana sa PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), društvom sa ograničenom odgovornošću registrovanom u Velikoj Britaniji. PwCIL ne pruža računovodstvene ili druge usluge klijentima. Njegova svrha je koordinacija društava članova PwC mreže. Fokusirajući se na ključna područja kao što su strategija, brend, rizici i kvalitet, PwCIL koordinira razvoj i sprovođenje politika i inicijativa kako bi, po potrebi, ostvario zajednički i koordinirani pristup pojedinih društava članova. Društva članovi PwCIL-a mogu se služiti nazivom PwC i koristiti resurse i metodologije PwC mreže. Osim toga, društva članovi mogu koristiti resurse ostalih društava članova i/ili osigurati pružanje profesionalnih usluga ostalih društava članova i/ili ostalih pravnih lica. Zauzvrat se društva članovi obavezuju da će poštovati određene zajedničke politike i standarde.

PwC mreža nije jedinstveno međunarodno partnerstvo. Društvo član ne može djelovati kao zastupnik PwCIL-a ili drugog društva člana, ne može obavezati drugo društvo člana i odgovorno je isključivo za sopstvena djela ili propuste tako da ne snosi odgovornost za djela ili propuste PwCIL ili bilo kojeg drugog društva člana. Isto tako, PwCIL ne može djelovati kao zastupnik društva člana, ne može obavezati društvo člana i odgovorno je isključivo za sopstvena djela ili propuste. PwCIL nema pravo ili mogućnost kontrole bilo kog društva člana u pogledu donošenja profesionalnih odluka.

Upravljačka tijela PwCIL su:

- **Globalni Odbor** koji je odgovoran za upravljanje PwCIL, nadzor nad radom Tima za upravljanje mrežom i odobravanje standarda mreže. Taj odbor nema eksternu ulogu. Sastoji se od 20 članova. Dva člana imenovana su kao eksterni, nezavisni direktori, a ostalih 18 članova Odbora svake četiri godine biraju partneri iz svih PwC društava širom sveta.
- **Tim za upravljanje mrežom** koji je odgovoran za uspostavljanje opšte strategije PwC mreže i standarda na čije se poštovanje obavezuju društva članovi PwC mreže.
- **Strateški savjet** koji se sastoji od čelnih ljudi najvećih društava članova PwC i regiona unutar mreže, dogovara strategiju mreže i olakšava usklađivanje za potrebe sprovođenja strategije.
- **Tim za globalno upravljanje** imenuje tim za upravljanje mrežom i Predsednik PwC mreže. Njegovi članovi su odgovorni za upravljanje timovima sastavljenim od zaposlenih u društvima članovima mreže radi koordinacije aktivnosti u svim segmentima našeg poslovanja.

Glavni izvršni direktor PwC za srednju i istočnu Evropu Nick Kos (od 1. januara 2023. Adam Krasoň) zastupa društvo u Strateškom vieću i održava odnose sa Timom za upravljanje mrežom.

Naš pristup kvalitetu

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i
vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i
upravljačka struktura

Prilog 1
Društva kojima su
pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Naš pristup kvalitetu

Definicija kulture kvaliteta

U PwC kvalitetna usluga je ona koja dosledno ispunjava očekivanja svih zainteresovanih strana i koja je usklađena sa svim primenjivim standardima i politikama. Važan deo postizanja kvaliteta prema ovoj definiciji je izgradnja kulture unutar mreže od 328.000 ljudi koja naglašava da je kvalitet odgovornost svakog pojedinca uključujući i zaposlene društva PwC Podgorica. Dalje unapređivanje ove kulture kvaliteta je značajno područje na koje su fokusirani naši globalni i lokalni rukovodeći timovi i igra ključnu ulogu u merenju njihove uspešnosti.

Mjerenje kvaliteta i transparentnost

Za sve naše segmente poslovanja, svako društvo član PwC mreže, u sklopu sporazuma na osnovu koga čine članove PwC mreže društava, mora imati uspostavljen rigorozan sistem upravljanja kvalitetom SoQM (eng. System of Quality Management - SoQM), jednom godišnje sprovodi procjenu djelotvornosti tog sistema i o rezultatima ovih procjena obavještava globalni rukovodeći tim. Zatim se o tim rezultatima detaljno razgovara sa rukovodstvom svakog lokalnog društva. Ako nisu u skladu sa očekivanjima, dogovara se plan otklanjanja utvrđenih nedostataka sa lokalnim rukovodstvom koje preuzima ličnu odgovornost za njegovo uspješno sprovođenje. Kako se naše usluge mijenjaju i razvijaju, mijenjaju se i potrebe i očekivanja zainteresovanih strana. Iz tog razloga neprestano pregledamo i ažuriramo obim, nivo i djelotvornost našeg sistema upravljanja kvalitetom i ulažemo u programe poboljšanja kvaliteta usluga koje pružamo.

Poseban fokus na kvalitet revizije

Postizanje kvaliteta našeg rada najvažniji je cilj PwC mreže stoga ulažemo značajne i sve veće resurse u njegovo kontinuirano unapređenje u svim segmentima poslovanja naše mreže. Preduslov toga je snažna infrastruktura, uz podršku pravih ljudi i primjenu odgovarajućih alata i tehnologija, kako na nivou mreže tako i unutar našeg društva. Svrha tima unutar PwC mreže zaduženog za globalni kvalitet revizije, Global Assurance Quality (GAQ) je podrška društva članova mreže u promovisanju, omogućavanju i kontinuiranom poboljšanju kvaliteta revizije djelotvornim politikama, alatima, smjericama i sistemima koji se primjenjuju sa ciljem daljeg promovisanja i praćenja kvaliteta kao i izgradnje odgovarajućeg nivoa dosljednosti u našem radu. Svako pojedino društvo odgovorno je za primjenu resursa koje obezbjeđuje mreža kako bismo isporučili kvalitet koji ispunjava očekivanja svih zainteresovanih strana.

Okvir za upravljanje kvalitetom radi postizanja poslovne izvrsnosti (QMSE)

Kako bi pružala usluge na efikasan i djelotvoran način koji ispunjava očekivanja naših klijenata i drugih zainteresovanih strana, PwC mreža društava uspostavila je okvir za upravljanje kvalitetom radi postizanja poslovne izvrsnosti (eng. Quality Management for Service Excellence - QMSE) koji ugrađuje upravljanje kvalitetom u poslovne procese kao i u proces upravljanja rizicima unutar čitave mreže.

Ovim okvirom uveden je opšti cilj kvaliteta koji uključuje niz specifičnih ciljeva upravljanja kvalitetom, pri čemu se naš sistem upravljanja kvalitetom (eng. System of Quality Management - SoQM) mora osmisliti i njime bi trebalo upravljati na način da se ti ciljevi s razumnom sigurnošću mogu ostvariti.

Poseban fokus na kvalitet revizije

Pružanje kvalitetne usluge revizije ključno je za ostvarenje naše svrhe. Kako bismo to postigli, zalažemo se za kvalitetno obavljanje revizije. Međutim, u slučajevima u kojima naš rad ne ispunjava standarde koje smo sami sebi postavili i koje postavljaju regulatori, nezadovoljni smo i opravdano izloženi kritici. Svaki takav slučaj shvatamo vrlo ozbiljno i savjesno učimo na greškama kako bismo poboljšali kvalitet revizija koje ćemo obavljati u budućnosti.

Pravi ciljevi i naše sposobnosti

Kako bi nam pomogla u sprovođenju ove strategije, PwC mreža društava uspostavila je jasne ciljeve za postizanje kvaliteta revizije i pruža podršku koja će nam pomoći u ispunjavanju tih ciljeva. Naši revizorski timovi mogu pružiti kvalitetne usluge revizije samo ako imaju pristup potrebnim resursima, kako u pogledu ljudi, tako i tehnologije. Zbog toga su naši ciljevi u pogledu kvaliteta fokusirani na raspolaganje potrebnim resursima, kako na nivou pojedinih društava članova tako i unutar čitave mreže, kao i na korišćenje tih resursa kako bismo ispunili sopstvene standarde i profesionalne zahtjeve. Ti se resursi mogu razviti samo uz pravo rukovođenje i kulturu promovisanja kvaliteta, podstičući prave vrijednosti i primjerene obrasce ponašanja.

Integrirani i usklađeni na pravi način

Za uspješno ispunjavanje ciljeva kvaliteta našim zaposlenima pomažu odgovarajuće metodologije, procesi i tehnologija koji su na odgovarajući način usmjereni i nadzirani. Navedeno predstavlja resurse koje smatramo bitnima za postizanje i održavanje kvaliteta revizije. Kako bi se navedeni ciljevi ostvarili, mreža raspolaže nizom namjenskih funkcija koje razvijaju praktične alate, smjernice i sisteme podrške i nadzora kvaliteta revizije u našoj mreži. Te elemente je naša mreža integrisala i uskladila kako bi stvorila sveobuhvatan, cjelovit i međusobno povezan okvir upravljanja kvalitetom koji prilagođavamo kako bi bio u skladu sa okolnostima pojedinačnih društava unutar mreže.

Dosljedna isporuka kvalitetnog proizvoda

Okvir se zasniva na zaključku da upravljanje kvalitetom nije zaseban koncept; on treba biti utkan u sve što radimo kao pojedinci, timovi, pojedina društva i mreža. Ciljani kvalitet oslanja se na utvrđene ključne aktivnosti koje se smatraju neophodnim za postizanje tog ciljanog kvaliteta, a fokusirane su uglavnom na izgradnju infrastrukture i organizacije koje unapređuju kvalitet. Po potrebi dopunjavamo i osmišljavamo te ključne aktivnosti kako bismo odgovorili na rizike kojima smo izloženi tokom ostvarivanja pojedinog cilja kvaliteta.

Vrijednosti i rasuđivanje

Za obavljanje kvalitetnih revizija potrebno je više od samo odgovarajućih procesa. Osnovni zadatak revizora je procijeniti, s „razumnim“ nivoom uvjerenja, sadrže li finansijski izvještaji koje sastavlja rukovodstvo određenog društva „materijalno značajne greške“ zatim donijeti stručnu ocjenu o tome daju li finansijski izvještaji fer prikaz finansijskih rezultata i položaja društva. Za pravilno donošenje ove procjene revizor mora koristiti sve raspoložive resurse u skladu sa našim ciljevima u pogledu kvaliteta. To uključuje primjenu etičkog ponašanja u skladu sa PwC vrijednostima, profesionalni skepticizam, stručne vještine i rasuđivanje, a sve to uz pomoć tehnologije.

Kontrola uticaja eksternih faktora na naš sistem upravljanja kvalitetom

Proteklih nekoliko godina svjedoci smo do sada neviđenih izazova. Od globalne pandemije virusa COVID-19 do invazije ruske vlade na Ukrajinu (u daljem tekstu „rat u Ukrajini“), ti događaji su prije svega ljudske tragedije. Naš SoQM predstavlja naš odgovor na ove događaje i promjenjive rizike na osnovu uticaja na naše klijente, naše ljude i način na koji poslujemo, uključujući nove ili revidirane politike i procedure u našem društvu koje su implementirane ili se u bilo kojem trenutku razmatraju. U sklopu okvira QMSE, naš SoQM je osmišljen i njime se upravlja kako bi uzeo u obzir promjene u činjenicama i okolnostima koje mogu dovesti do sljedećih posljedica:

- novi ili promjenjivi rizici u pogledu kvaliteta kod postizanja jednog ili više ciljeva kvaliteta
- promjene u procjeni rizika postojećih rizika u pogledu kvaliteta
- promene SoQM koncepta društva, uključujući odgovore na rizik

QMSE okvir nam je pomogao da ovladamo promjenama u okruženju našeg društva, procjenjujući sveobuhvatnost i djelotvornost naših odgovora, uključujući eventualni dodatni nadzor koji treba uspostaviti, kao i da utvrdimo sve eventualne nedostatke za rješavanje novonastalih rizika u pogledu kvaliteta.

Razmjena iskustava u vezi sa pandemijom virusa COVID-19

Od ranih faza pandemije, PwC mreža uspostavila je tim za praćenje situacije na globalnom nivou i isticanje oblasti od ključne važnosti kako bismo bili sigurni da nismo ugrozili kvalitet revizije. Nakon više od dvije godine od izbijanja pandemije, zadržali smo fokus na onim područjima koja utiču na naše klijente, naše zaposlene i način na koji radimo. Iskoristili smo smjernice koje je razvila naša mreža kako bismo osigurali održivo, dosljedno rukovođenje i smjernice o kvalitetu revizije, uz naše timove koji su pripremljeni da uzmu u obzir jedinstvene okolnosti svojih klijenata i reaguju na odgovarajući način.

Pandemija virusa COVID-19 dovela je do toga da se suočimo sa nizom novih izazova u našim revizijama. To je obuhvatalo način na koji djelujemo kao tim u planiranju i dovršavanju revizije sa jedne strane i način na koji komuniciramo sa klijentima kako bismo dobili potrebne revizorske dokaze i sproveli specifične revizorske postupke kao što je popisivanje zaliha, sa druge strane.

Odgovor naše mreže na rat u Ukrajini uključujući izdvajanje PwC društava u Rusiji i Bjelorusiji i naš pristup sankcijama

Nakon invazije ruske vlade na Ukrajinu, glavni fokus PwC mreže i dalje je da učinimo sve što možemo kako bismo pomogli našim kolegama i podržali humanitarne napore za pomoć građanima Ukrajine. Kao odgovor PwC mreže na rat u Ukrajini donijete su određene mjere, uključujući i odluku da, pod ovim okolnostima, PwC ne bi trebalo da ima društva članove u Rusiji i Bjelorusiji tako da su PwC Rusija i PwC Bjelorusija napustile mrežu. U skladu sa tim, PwC mreža (isključujući Rusiju i Bjelorusiju) prekinula je rad na projektima za ruske kompanije ili pojedince koji podliježu sankcijama. Svaka sankcija protiv ruskih kompanija ili pojedinaca koja je donijeta bilo gdje u svijetu primjenjuje se u svim društvima PwC mreže. PwC mreža takođe neće prihvatati projekte za rusku saveznu vladu ili državna preduzeća, a sprovela je i preglede kako bi utvrdila saradnju sa ruskim klijentima koji nisu pod sankcijama i razmotrila primjerenost svakog postojećeg odnosa. Odgovor naše mreže na sukob, uključujući odvajanje PwC Rusija i PwC Bjelorusija i pristup sankcijama, kao i razmatranje širih rizika koji utiču na naše klijente, uključeni su u okvir SoQM našeg društva prema kome se utvrđuju potencijalni rizici u pogledu kvaliteta koji su prisutni ili mogu nastati. Naše društvo prati radnje koje preduzimamo i koje ćemo preduzeti kako bismo riješili utvrđene rizike i procenili da li su potrebne dalje izmjene okvira SoQM našeg društva ili načina na koji sprovodimo svoje angažmane i komuniciramo sa klijentima.

Izjava rukovodstva o djelotvornosti internog sistema upravljanja kvalitetom

Rukovodstvo društva PwC Podgorica smatra da je okruženje kontrole kvaliteta opisano u ovom Izveštaju o transparentnosti u skladu sa svim primjenjivim propisima i smatra da, sa razumnog stanovišta, društvo PwC Podgorica statutarne revizije obavlja dosljedno i u skladu sa zadatim standardima kvaliteta.

Praćenje kvaliteta je sastavni dio trajnog programa postizanja poboljšanja društva PwC Podgorica. U okviru tog programa, društvo PwC Podgorica ocjenjuje rezultate formalnih programa kao i one koji proizilaze iz raznih neformalnih izvora i u svakom trenutku nastoji da poboljša politike, procedure i dosljednost kvaliteta rada. Ako ih ima, slučajevi u kojima zadati standardi kvaliteta nisu ispunjeni, vrlo se ozbiljno shvataju, a odgovornom partneru nalaže se da preduzme potrebne mjere za poboljšanje kvaliteta. Preduzimaju se svi mogući odgovarajući koraci za postizanje tog poboljšanja, pri čemu oni mogu uključivati i finansijske kazne ili čak otkaze.

Na osnovu obavljenih pregleda, rukovodstvo društva PwC Podgorica može se uvjeriti u djelotvornost internog sistema za upravljanje kvalitetom društva PwC Podgorica. Na sve eventualne greške utvrđene različitim procesima nadzora i pregleda primjenjuju se odgovarajuće korektivne mjere.

Posljednji pregled kvaliteta revizije

Posljednja eksterna analiza kvaliteta rada izvršena je od strane Ministarstva finansija u septembru 2020. godine u skladu sa članom 48 Zakona o reviziji (Sl. list CG, br.01/17) i članom 31 Zakona o inspeksijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br. 39/03; "Sl. list CG", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15 i 52/16), u postupku sprovođenja nadzora nad radom društva za reviziju, odnosno ovlašćenog revizora i sačinjen je zapisnik o nalazima kontrole dana 5. oktobra 2020. godine.

Kompanija PwC Podgorica upisana je u registar društava za obavljanje poslova statutarne revizije kod obveznika revizije u Crnoj Gori.

Naša kultura i vrijednosti

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

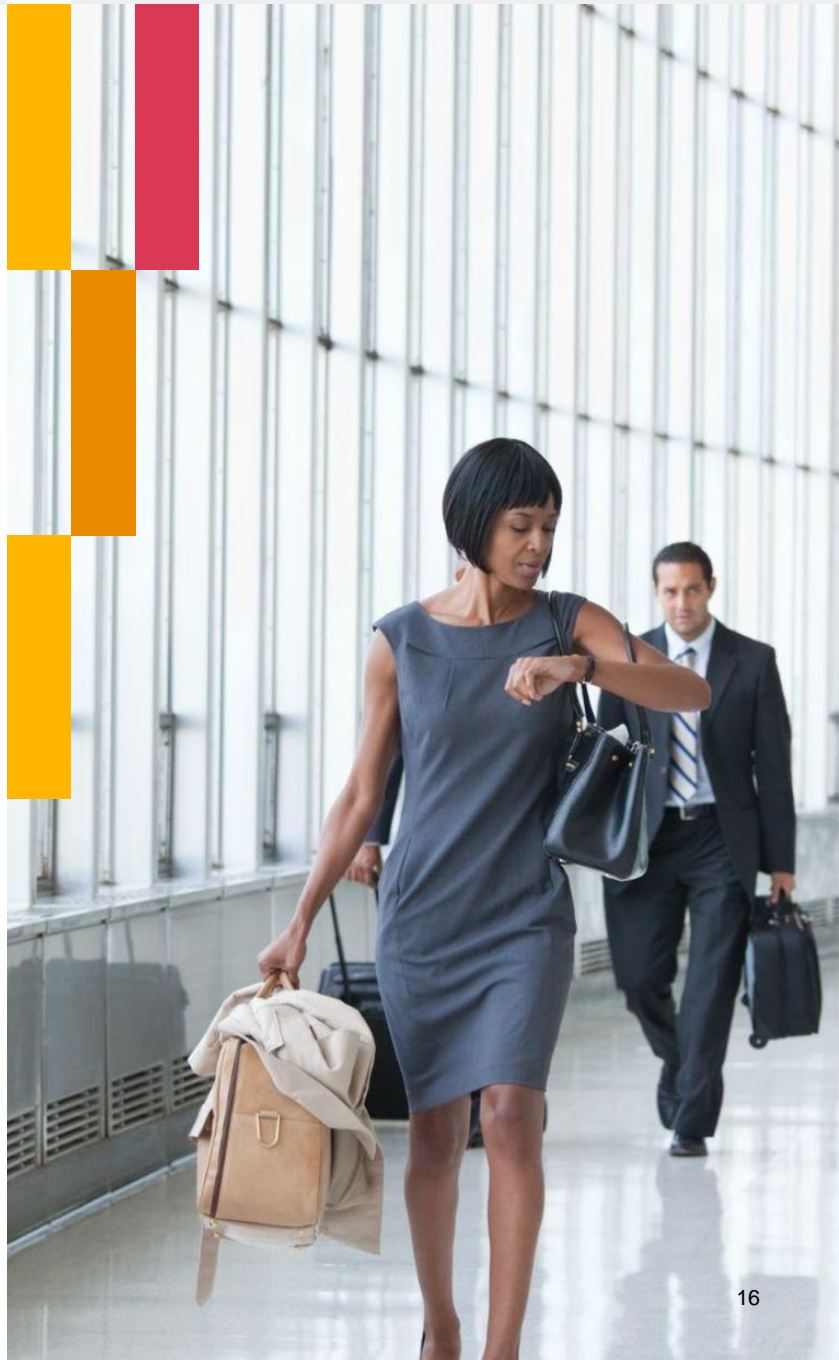
Pravna forma i upravljačka struktura

Prilog 1
Društva kojima su pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Naša kultura i vrijednosti

Rukovodstvo i tonovi sa vrha

Naša svrha i vrijednosti su osnova našeg uspjeha. Naša svrha je izgraditi povjerenje u društvu i riješiti važne probleme, a naše vrijednosti nam pomažu u ostvarenju te svrhe. Našom svrhom izražavamo razloge zašto radimo ono što radimo, a naša strategija nam definiše ono što radimo. Naša kultura, vrijednosti i ponašanje nas vode u tome kako ostvarujemo svoju svrhu i strategiju. To čini osnov našeg sistema upravljanja kvalitetom i prožima naše poslovanje, uključujući smjer u kome naše rukovodstvo želi da nastavimo kao i način na koji gradimo povjerenje u svoj način poslovanja, međusobno i u našim zajednicama.

Kada sarađujemo sa klijentima i kolegama u izgradnji povjerenja u društvu i rješavanju važnih problema, rukovodimo se sledećim načelima:

Postupamo sa integritetom

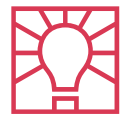
Ključ smo promjena

Stalo nam je

Sarađujemo

Pomjeramo granice

Ključne poruke unutar našeg društva prenose i sprovode naši partneri angažovani na pružanju usluga revizije. Te poruke fokusiraju se na ono što radimo dobro i na radnje koje možemo preduzeti kako bismo uveli poboljšanja. Pratimo da li naši zaposleni vjeruju da rukovodstvo svojim porukama prenosi koliko je važan kvalitet za uspjeh našeg društva. Zahvaljujući tome, uvjereni smo da naši zaposleni razumiju ciljeve koje želimo da postignemo kako bismo pružili kvalitetne usluge revizije.

Pokazatelji kvaliteta usluga revizije

- Rezultati istraživanja o zadovoljstvu zaposlenih odnosno istraživanja Global People Survey: People Engagement Index scores
- Global People Survey: Quality Behaviour Index scores

Naša kultura i vrijednosti

Naš cilj i strategija pružanja usluga revizije i računovodstvenog savjetovanja zasnivaju se na pružanju usluga najvišeg kvaliteta. Pri tome stavljamo naglasak na jačanje povjerenja naših klijenata i obezbjeđivanje transparentnosti, kako na tržištima kapitala, tako i u cijelom društvu.

Kao što je već navedeno, kako bi društvu PwC Podgorica pomogla u sprovođenju ove strategije, PwC mreža društava uspostavila je okvir QMSE kojim je uveden opšti cilj za postizanje kvaliteta prilikom obavljanja revizija koji je u skladu sa nizom ciljeva za upravljanje kvalitetom. Naš sistem upravljanja kvalitetom (SoQM) mora biti osmišljen i primjenjivan tako da se ti ciljevi mogu postići sa razumnim nivoom uvjerenja. U postizanju ovih ciljeva važnu ulogu ima i postupak upravljanja kvalitetom koji su uspostavili naše društvo i rukovodstvo sektora za reviziju i računovodstveno savjetovanje, nosioci poslovnih procesa kao i partneri i zaposleni.

Proces upravljanja kvalitetom podrazumeva integrisanu implementaciju: Pokazatelja kvaliteta revizije, kako bi se **predvidjeli** problemi koji utiču na kvalitet revizije; Revizije u realnom vremenu, kako bi se **sprječilo nastanak** problema koji utiču na kvalitet revizije; Analize osnovnog uzroka problema, kako bi se **izvukle pouke** iz problema koji utiču na kvalitet revizije; i Okvira za odavanje priznanja i preuzimanje odgovornosti, radi **osnaživanja** kvalitetnog postupanja, kulture kvaliteta i kvalitetnog ponašanja.

Pomenuti programi zahtijevaju stalno praćenje i kontinuirano unaprjeđivanje, pogotovo Pokazatelja kvaliteta revizije, te očekujemo da će se vremenom, kao i njihovom primjenom i iz ishoda te primene, ovi programi značajno razvijati.

Proces upravljanja kvalitetom

Proces upravljanja kvalitetom uključuje:

- identifikaciju rizika kako bi se postigao ciljni kvalitet
- dizajn i implementaciju odgovora na utvrđene rizike u pogledu kvaliteta
- praćenje izrade i operativne djelotvornosti politika i procedura pomoću aktivnosti praćenja integrisanih u sam proces, poput pružanja usluga revizije i računovodstvenog savjetovanja u stvarnom vremenu, kao i odgovarajućih pokazatelja kvaliteta usluga revizije i računovodstvenog savjetovanja
- kontinuirano unaprjeđenje sistema za upravljanje kvalitetom po utvrđivanju oblasti za poboljšanje putem analize glavnog uzroka i sprovođenje postupaka za uklanjanje utvrđenih nedostataka, i
- uspostavljanje okvira za priznavanje i preuzimanje odgovornosti koji se odnosi na kvalitet, koji bi se primjenjivali pri ocjenjivanju, nagrađivanju i napredovanju u karijeri.

Rano prepoznavanje rizika: pokazatelji kvaliteta usluga revizije

Utvdili smo skup pokazatelja kvaliteta usluga revizije i računovodstvenog poslovanja (eng. „Assurance Quality Indicators – AQI“) koji rukovodstvu sektora za usluge revizije i računovodstvenog poslovanja pomažu u ranom otkrivanju potencijalnih rizika po kvalitet, uključuju primjenu metričkih podataka kako bi se predvidjeli problemi povezani sa kvalitetom. Ova analiza rizika po kvalitet je bitan deo našeg QMSE, a navedeni pokazatelji, uz ostale mjere uspjehnosti, takođe predstavljaju neizostavan alat u kontinuiranom praćenju djelotvornosti i trajnom poboljšavanju našeg sistema upravljanja kvalitetom (SoQM).

Preventivno djelovanje: Revizija u realnom vremenu

Kreirali smo Program kontrole kvaliteta revizije u realnom vremenu (engl. Real Time Quality Assurance - RTA) koji omogućava preventivno praćenje kvaliteta rada i čija se svrha ogleda u tome da pomogne timovima angažovanim na obavljanju revizije da u realnom vremenu obave radne zadatke.

Izvlačenje pouke: Analiza osnovnog uzroka problema

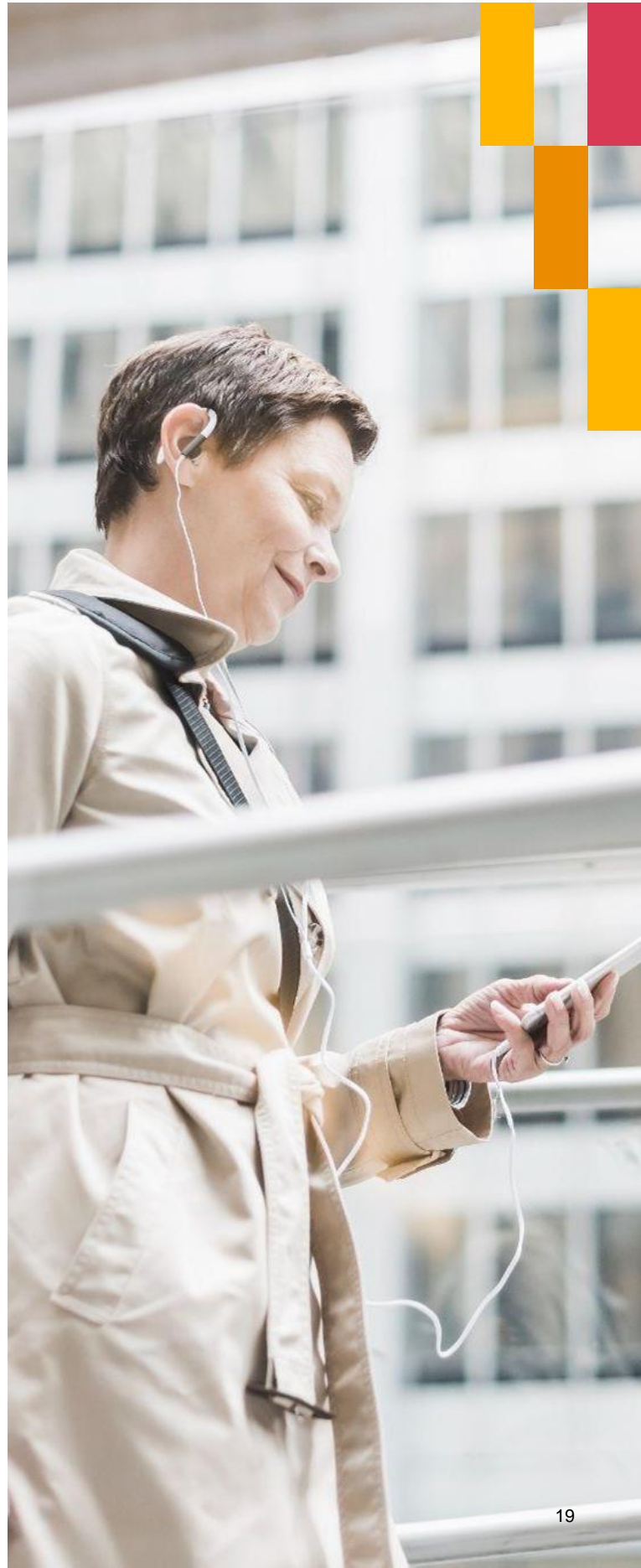
Analize sprovodimo sa ciljem da utvrdimo faktore koji doprinose kvalitetu naših usluga revizije kako bismo mogli da preduzimamo mjere kojima se kontinuirano unaprjeđuje kvalitet revizije. Prilikom sprovođenja analiza, naši primarni ciljevi su sticanje razumijevanja o tome šta nam rezultati analize govore o stanju našeg sistema upravljanja kvalitetom (SoQM) kao i utvrđivanje na koji način naša kompanija može da obijezbedi najbolje moguće okruženje kako bi timovi angažovani na poslovima revizije mogli kvalitetno da obave reviziju. Razmatramo nalaze prikupljene iz različitih izvora, uključujući nalaze dobijene kontinuiranim praćenjem sistema upravljanja kvalitetom (SoQM) koje se vrši na nivou naše organizacije, kao i nalaze dobijene na osnovu kontrole stanja sistema upravljanja kvalitetom (SoQM) koja se sprovodi na nivou mreže društava PwC.

Naša kultura i vrijednosti

Potvrda kvaliteta: Okvir za priznavanje i preuzimanje vrijednosti

Naš Okvir za priznavanje i preuzimanje odgovornosti („Recognition and Accountability Framework - RAF“) potvrđuje kvalitet svih aktivnosti koje preduzimaju naši zaposleni pri sprovođenju naše strategije, sa naglaskom na pružanje usluga klijentima, saradnju među našim zaposlenima i podsticanje kulture održavanja visokog kvaliteta. U skladu sa Okvirom, za kvalitetne obrasce ponašanja i rezultate uz postizanje usklađenosti sa propisima odgovorni su partneri, uključujući i rukovodioce projekata koji nisu partneri. Naš RAF uzima u obzir i razmatra sljedeće ključne elemente:

- Kvalitetni rezultati: Obezbeđujemo transparentne kvalitetne rezultate kako bismo izmjerili da li smo postigli ciljani kvalitet. Kvalitet naših rezultata zavisi od toga da li smo se pridržavali profesionalnih standarda i standarda PwC mreže kao i standarda i politika našeg društva
- Obrasci ponašanja: Utvrdili smo koji se obrasci ispravnog ponašanja očekuju, a koji podržavaju ispravan stav prema postizanju kvaliteta, odnosno odgovarajući primjer sa vrha i snažno angažovanje na području postizanja ciljanog kvaliteta
- Korekcije/pohvale: Uspostavili smo sistem za korekcije i pohvale koji promoviše i podstiče pozitivne obrasce ponašanja i naglašava kulturu postizanja kvaliteta
- Sankcije/nagrade: Uveli smo finansijske i nefinansijske sankcije i nagrade koje su proporcionalne rezultatima i ponašanju i dovoljne za podsticanje primjerenih obrazaca ponašanja u svrhu postizanja ciljeva kvaliteta

Etika, nezavisnost i objektivnost

Etika

PwC se pridržava fundamentalnih načela Kodeksa etike za profesionalne računovođe (Kodeks IESBA) Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe, a to su:

- i. **Integritet** – biti iskren i pošten u svim profesionalnim i poslovnim odnosima.
- ii. **Objektivnost** – ne dopustiti da pristrasnost, sukob interesa ili neprimjeren uticaj drugih nadvlada profesionalno ili poslovno rasuđivanje.
- iii. **Profesionalna kompetentnost i dužna pažnja** – održavati profesionalna znanja i vještine na potrebnom nivou kako bi se klijentu i poslodavcu osiguralo pružanje kompetentne stručne usluge zasnovane na aktuelnim dostignućima prakse, zakonodavstva i tehnika, i raditi vrijedno i u skladu sa primjenjivim stručnim i profesionalnim standardima.
- iv. **Povjerljivost** – pridržavati se načela povjerljivosti informacija stečenih na osnovu profesionalnih i poslovnih odnosa i u skladu sa tim ne odavati bilo koju takvu informaciju trećim osobama bez posebnog i odgovarajućeg odobrenja, osim ako nema zakonskog ili profesionalnog prava ili obaveze da se ona objavi, niti koristiti informacije za ličnu korist profesionalnog računovođe ili trećih strana.
- v. **Profesionalno ponašanje** – postupati u skladu sa relevantnim zakonima i regulativama i izbjeći svaku radnju koja diskredituje profesiju.

Standardi naše mreže koji se primjenjuju na sva društva članove mreže pokrivaju niz oblasti, uključujući etiku i poslovno ponašanje, nezavisnost, sprječavanje pranja novca, pravo tržišne konkurencije/pravednu tržišnu konkurenciju, sprječavanje korupcije, zaštitu podataka, poreze društva i partnera, zakone o sankcijama, internu reviziju i trgovanje na osnovu povlašćenih informacija. Postizanje usklađenosti sa tim etičkim zahtjevima shvatamo ozbiljno i nastojimo da prihvatimo suštinu, a ne samo formu tih zahtjeva. Svi partneri i zaposleni učestvuju u godišnjim obaveznim obukama i predaju godišnje potvrde o nezavisnosti, u sklopu sistema kojim se podržava pravilno razumijevanje etičkih zahteva u skladu sa kojima poslujemo. Partneri i zaposleni pridržavaju se i poštuju standarde koje je razvila PwC mreža društava, a rukovodstvo društva PwC Podgorica nadzire pridržavanje tih obveza.

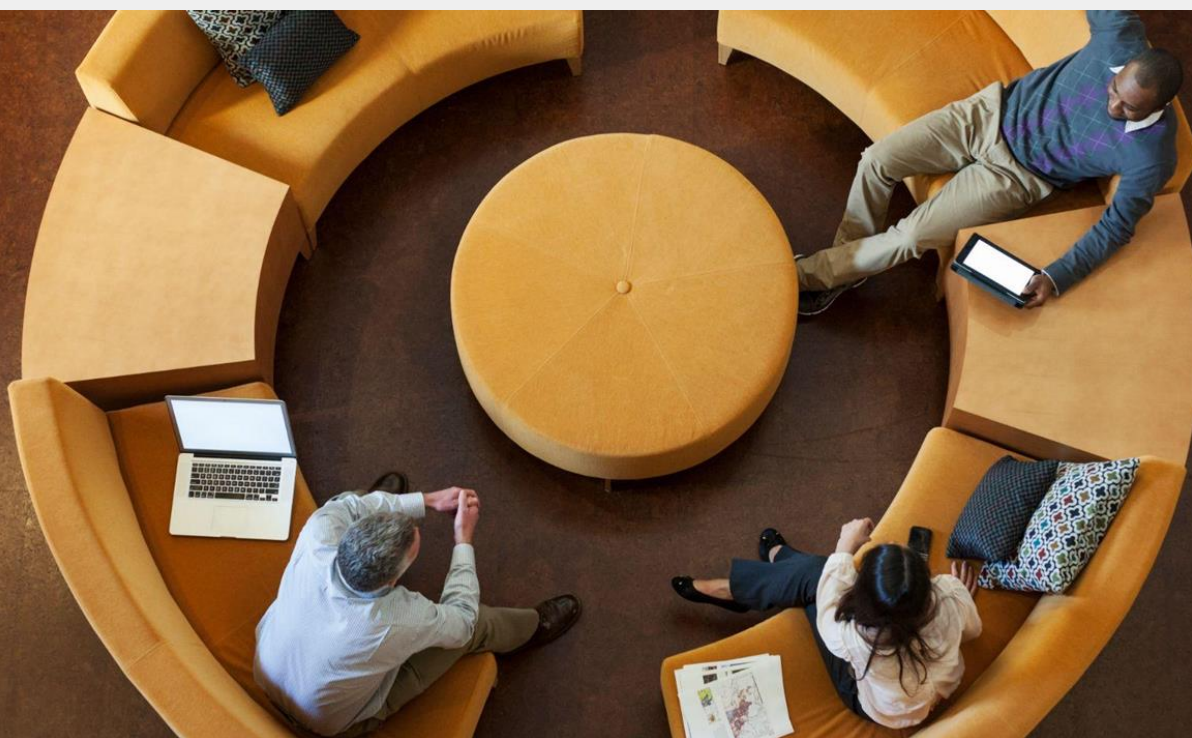

Uz PwC vrijednosti (postupamo sa integritetom, ključ smo promjena, stalo nam je, saradujemo, pomjeramo granice), društvo PwC Podgorica usvojilo je i standarde PwC mreže koji uključuju Kodeks ponašanja, uz povezane politike, koje jasno opisuju ponašanje koje se očekuje od naših partnera i drugih stručnjaka - ponašanje koje će nam omogućiti izgradnju povjerenja javnosti. Zbog različitih situacija sa kojima se mogu suočiti naši stručnjaci, naši standardi pružaju smjernice u širokom rasponu okolnosti, a sve sa zajedničkim ciljem – da učinimo pravu stvar.

Nakon dolaska u PwC, svi zaposleni i partneri društva PwC Podgorica upoznaju se sa PwC Globalnim kodeksom ponašanja. Očekuje se da će tokom profesionalne karijere živjeti prema vrijednostima predstavljenim u Kodeksu i da će preuzeti odgovornost za prijavljivanje i iznošenje etički spornih pitanja, i to pošteno, iskreno i profesionalno u teškim situacijama ili kada uoče ponašanje koje nije u skladu sa Kodeksom. Svako društvo unutar PwC mreže društava nudi mehanizam za prijavljivanje takvih slučajeva. Na stranici [pwc.com/codeofconduct](https://www.pwc.com/codeofconduct) postoji i mogućnost povjerljivog globalnog prijavljivanja. Društvo PwC Podgorica usvojilo je okvir odgovornosti kako bi se ispravili oblici ponašanja koji nisu u skladu sa Kodeksom ponašanja.

PwC Kodeks ponašanja dostupan je online za sve interne i eksterne zainteresovane strane na stranici <https://www.pwc.com/ethics>.

Na kraju, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) daje smjernice, uključujući OECD Smjernice za multinacionalne kompanije (OECD Smjernice), u obliku neobavezujućih načela i standarda za odgovorno poslovno ponašanje u globalnom poslovanju. OECD smjernice pružaju koristan okvir za postavljanje odgovarajućih zahteva i standarda usklađenosti. Iako PwC mrežu društava čine društva koja su zasebna pravna lica i nisu multinacionalna korporacija ili kompanija, standardi i politike PwC mreže društava oslanjaju se na OECD smjernice i ispunjavaju njihove ciljeve.

Objektivnost i nezavisnost

Kao revizori finansijskih izvještaja i pružaoci drugih vrsta profesionalnih usluga, društva članovi PwC mreže i njihovi partneri i zaposleni dužni su da se pridržavaju fundamentalnih načela objektivnosti, integriteta i profesionalnog ponašanja. U odnosu na revizorske klijente, nezavisnost se oslanja na ove zahtjeve. Poštovanje ovih načela ključno je za učestvovanje na tržištu kapitala i pružanje usluga našim klijentima.

PwC Globalna politika o nezavisnosti, koja se zasniva na IESBA Međunarodnom kodeksu etike za profesionalne računovođe, uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti, sadrži minimalne standarde koje su društva članovi PwC mreže odlučila da poštuju, uključujući procese koje je potrebno slijediti kako bi se zadržala nezavisnost od klijenata, kada je to potrebno.

CIE je imenovala partnera (poznatog kao „Partner odgovoran za nezavisnost“ ili eng. „Partner Responsible for Independence – PRI“) sa odgovarajućim iskustvom i funkcijom, koji je odgovoran za sprovođenje PwC Globalne politike nezavisnosti, uključujući upravljanje povezanim procesima nezavisnosti i pružanje podrške poslovanju. Partnera podržava tim stručnjaka za nezavisnost. PRI podnosi izvještaje direktno Glavnom direktoru za pitanja rizika u centralnoj i istočnoj Evropi, koji je član rukovodstva PwC u regionu CIE.

Politike i prakse nezavisnosti

PwC Globalna politika o nezavisnosti obuhvata, između ostalog, sljedeća područja:

- ličnu nezavisnost i nezavisnost društva, uključujući politike i smjernice za posjedovanje finansijskih interesa i drugih finansijskih aranžmana, npr. bankovni računi i zajmovi od strane partnera, zaposlenih, društva i njegovih penzionih programa
- nerevizorske usluge i ugovaranje naknada. Politika se dodatno oslanja na Pravilnik o dozvoljenim uslugama (eng. Statements of Permitted Services - SOPS) koji pruža praktične smjernice o primjeni politike u odnosu na nerevizorske usluge revizorskim klijentima i povezanim pravnim licima
- poslovne odnose, uključujući politike i smjernice o zajedničkim poslovnim odnosima (kao što su zajednički projekti i zajednički marketing) i o kupovini robe i usluga stečenih u okviru redovnog poslovanja i
- prihvatanje novih klijenata za reviziju i srodne usluge i naknadno prihvatanje nerevizorskih usluga za te klijente.

Osim toga, postoji Politika upravljanja rizicima mreže koja uređuje zahtjeve za nezavisnošću koji se odnose na rotaciju ključnih revizorskih partnera.

Te su politike i postupci osmišljeni kako bi pomogli PwC da ispuni odgovarajuće profesionalne i regulatorne standarde nezavisnosti koji se primjenjuju na pružanje usluga revizije. Politike i prateće smjernice pregledaju se i revidiraju usljed izmjena kao što su izmjene zakona i propisa, uključujući izmjene Kodeksa ili kao odgovor na operativna pitanja.

Društvo PwC Podgorica dopunjuje PwC Globalnu politiku nezavisnosti u skladu sa zahtjevima lokalnih propisa tamo gdje su ti zahtjevi restriktivniji od politike mreže, uključujući zahtjeve nezavisnosti Komisije za hartije od vrijednosti, berze Sjedinjenih Američkih Država i Odbora za nadzor računovodstva javnih društava Sjedinjenih Država.

Sistemi i alati povezani sa nezavisnošću

Kao član PwC mreže društava, društvo PwC Podgorica ima pristup nizu sistema i alata koji podržavaju društva članove PwC mreže i njihove zaposlene u izvršavanju i poštovanju naših politika i procedura o nezavisnosti. Oni uključuju sledeće:

- Centralna baza (Central Entity Service - CES), koja sadrži informacije o privrednim društvima uključujući sve PwC revizorske klijente i njihova povezana pravna lica (uključujući sve revizorske klijente od javnog interesa i klijente koji podliježu merama ograničenja američke Komisije za hartije od vrijednosti i berzu SEC) kao i povezane hartije od vrijednosti koje izdaju. CES pomaže pri utvrđivanju statusa ograničenja nezavisnosti klijenata društva člana i onih drugih društava članova PwC mreže prije prihvatanja novog nerevizorskog projekta ili uspostavljanja poslovnog odnosa. Ovaj sistem takođe obezbjeđuje podatke potrebne za sisteme „Kontrolna tačka nezavisnosti“ i „Autorizacija usluga“;
- Sistem „Kontrolna tačka nezavisnosti“ koji omogućava prethodno odobrenje hartija od vrijednosti kojima se javno trguje za sve partnere i menadžere prije njihovog sticanja i bilježi njihovu kasniju kupovinu i prodaju. Kada društvo član PwC mreže stekne novog revizorskog klijenta, ovaj sistem po potrebi automatski obavještava one koji posjeduju hartije od vrijednosti tog klijenta o obavezi njihove prodaje;

- Autorizacija usluga (Authorisation for Services - AFS)", je globalni sistem koji olakšava komunikaciju između rukovodioca projekta nerezivorskih usluga i rukovodioca revizorskog angažmana, u vezi sa predloženom nerezivorskom uslugom, dokumentujući analizu svih potencijalnih prijetnji nezavisnosti koje proizilaze iz pružanja usluge i predložene zaštitne mere, gdje se to smatra potrebnim, i služi kao evidencija o zaključku revizorskog partnera da li je usluga dozvoljena;
- Globalna aplikacija za zajedničke poslovne odnose (eng. JBR) na platformi Salesforce primjenjuje se za evidenciju svih odobrenih zajedničkih poslovnih odnosa koje društvo PwC Podgorica sklapa. Ovi zajednički poslovni odnosi pregledaju se svakih šest mjeseci kako bi se proverilo da li su i dalje dozvoljeni, i
- Globalna baza prijava o povredama koja je uspostavljena u svrhu prijavljivanja povreda propisa o nezavisnosti eksternog revizora (npr. onih propisanih odredbi ili zahteva struke) gdje povreda ima prekogranične posljedice (npr. ako dođe do povrede u nekoj zemlji koja utiče na poslovni odnos revizije u drugoj zemlji). Sve povrede se procjenjuju i rješavaju u skladu sa Kodeksom.

Društvo PwC Podgorica takođe ima brojne sisteme koji uključuju:

- Sistem praćenja rotacije koji nadgleda usklađenost društva PwC Podgorica sa politikama revizorske rotacije, rukovodioca projekata i ostale ključne partnere uključene u reviziju.

Rotacija ključnih partnera i zaposlenih u reviziji

U pogledu revizije privrednog društva, pojedinac ne smije biti ključni revizorski partner (key audit partner - KAP) duže od šest godina. Nakon tog vremena, pojedinac ne smije biti član revizijskog tima ili biti KAP klijentu u periodu od tri godine. Tokom tog perioda, pojedinac ne smije učestvovati u reviziji privrednog društva, pružati usluge kontrole kvaliteta na projektu, konsultovati se sa revizorskim timom ili klijentom u vezi sa tehničkim ili stručnim pitanjima, transakcijama ili poslovnim događajima ili na drugi način direktno uticati na ishod revizije. Isto pravilo se primjenjuje i na licenciranog revizora zaduženog za određenog klijenta. Društvo član PwC mreže je uspostavilo odgovarajući mehanizam postupne rotacije u odnosu na članove tima najvišeg nivoa uključene u statutarnu reviziju, u najmanju ruku uključujući osobe koje su licencirani revizori. Mehanizam postupne rotacije primjenjuje se u fazama na nivou pojedinaca, a ne cijelog revizijskog tima.

Obuke i potvrde o nezavisnosti

PwC CIE omogućava svim partnerima i zaposlenima godišnju ili kontinuiranu obuku o pitanjima nezavisnosti. Edukacija je obično usmjerena na novine koje se odnose na promjenu radnog mjesta, promjene politike ili zakonske regulative i, prema potrebi, pružanje usluga. Partneri i zaposleni učestvuju u online obuci o politici nezavisnosti društva i povezanim temama. Osim toga, stručnjaci za nezavisnost i timovi za rizik i kvalitet u regionu CIE za članove određenih sektora po potrebi održavaju obuke uživo. Svi partneri i zaposleni sektora dužni su da popune godišnju potvrdu o nezavisnosti, čime potvrđuju svoju usklađenost sa relevantnim aspektima politike nezavisnosti društva člana, uključujući svoju ličnu nezavisnost. Osim toga, svi partneri potvrđuju da su sve nerezivorske usluge i poslovni odnosi za koje su odgovorni u skladu sa politikom društva i da su pri prihvatanju tih angažmana i odnosa poštovali potrebne procese. Ove godišnje potvrde dopunjuju se potvrdama na nivou angažmana za sve zaposlene koji učestvuju u reviziji određenog klijenta.

Praćenje nezavisnosti i disciplinske politike

CIE je odgovorna za praćenje djelotvornosti svog sistema kontrole kvaliteta u upravljanju usklađenošću sa zahtjevima nezavisnosti. Uz prethodno opisane potvrde, u sklopu ovog praćenja sprovodimo:

- ispitivanje usklađenosti kontrola i procesa nezavisnosti;
- ispitivanje usklađenosti lične nezavisnosti na odabranom uzorku u prvom redu partnera i članova rukovodstva kao načina praćenja pridržavanja politika nezavisnosti; i
- godišnju procjenu pridržavanja standarda nezavisnosti određenog društva člana PwC mreže.

O rezultatima nadzora i kontrole društva PwC Podgorica izvještava se rukovodstvo društva putem procesa koji se zasniva na pokazateljima kvaliteta usluga revizije i računovodstvenog poslovanja (AQI).

CIE region ima uspostavljene disciplinske mjere i mehanizme koji promoviraju poštovanje politika i procesa nezavisnosti i koji zahtijevaju prijavljivanje i rješavanje povreda zahtjeva nezavisnosti.

To uključuje diskusiju sa odborom za reviziju klijenta povezanu sa prirodom povrede, procjenu uticaja povrede na nezavisnost društva člana i potrebu za zaštitnim mjerama kako bi se zadržala objektivnost. Iako većina povreda nije značajna i rezultat je propusta, sve povrede shvataju se ozbiljno i istražuju se prema potrebi. Istraživanja utvrđenih povreda politika nezavisnosti takođe služe utvrđivanju potrebe za poboljšanjima u sistemima i procesima društva PwC Podgorica i za dodatnim smjernicama i obukama.

Izjava rukovodstva o provjeri i sprovođenju politika nezavisnosti

Rukovodstvo društva PwC Podgorica izjavljuje da su procedure za uspostavljanje nezavisnosti usklađene sa primjenjivim propisima. Posljednja interna provjera usklađenosti u pogledu nezavisnosti sprovedena je na nivou regiona za PricewaterhouseCoopers u centralnoj i istočnoj Evropi, a završena je u maju 2022. godine.

Pitanja koja razmatramo prilikom prihvatanja revizorskog angažmana

Naša načela za odlučivanje o tome hoćemo li prihvatiti novog klijenta ili nastaviti sa pružanjem usluga postojećem klijentu ključna su za obezbjeđenje kvaliteta za koji smatramo da je usklađen sa našim ciljem izgradnje povjerenja u društvu. Uspostavili smo politike i procedure za prihvatanje odnosa sa klijentima i revizorskih projekata koji u obzir uzimaju da li smo sposobni za obavljanje angažmana i imamo li potrebne kapacitete, uključujući vrijeme i resurse, možemo li ispuniti relevantne etičke zahteve, uključujući i nezavisnost i jesmo li na odgovarajući način razmotrili integritet klijenta. Ponovo procjenjujemo ta pitanja kada određujemo da li bi trebalo nastaviti sa pružanjem usluga klijentu ili uspostaviti politike i procedure povezane sa odustajanjem od pružanja usluga ili odnosa sa klijentom kada je to potrebno.

Prihvatanje i zadržavanje klijenata i projekata

Društvo PwC Podgorica sprovelo je postupak utvrđivanja prihvatljivih klijenata na osnovu alata PwC mreže koji pomaže u donošenju odluka o prihvatanju i zadržavanju revizorskih klijenata (pod nazivom „Acceptance”). Zahvaljujući sistemu Acceptance revizorski tim, stručnjaci za poslovno upravljanje i upravljanje rizicima lakše utvrđuju da li se rizicima povezanim sa postojećim ili potencijalnim klijentom može upravljati i da li je preporučljivo da PwC uspostavi saradnju sa određenim klijentom i njegovim rukovodstvom. Tačnije, ovaj sistem omogućava sljedeće:

Revizorskim timovima:

- da dokumentuju pitanja koja zahtevaju profesionalni standardi vezani za prihvatanje i zadržavanje klijenta;
- da utvrde i dokumentuju probleme ili uzroke rizika i njihovo rješavanje, na primjer savjetovanjem i prilagođavanjem plana resursa ili pristupa reviziji ili uspostavljanjem drugih zaštitnih mjera za ublažavanje utvrđenih rizika ili odbijanjem obavljanja revizije; i
- da olakšaju procjenu rizika povezanih sa prihvatanjem ili zadržavanjem klijenata i angažmana.

Društvima članovima (uključujući rukovodstvo društva člana i tim za upravljanje rizicima):

- da olakšaju procjenu rizika povezanih sa prihvatanjem ili zadržavanjem klijenata i angažmana;
- da osiguraju pregled rizika povezanih sa prihvatanjem ili zadržavanjem klijenata i angažmana u cijelom portfoliju klijenata i
- da razumiju metodologiju, osnove i minimalna razmatranja koja su sva ostala društva članovi unutar mreže primijenila u procjeni mogućeg prihvatanja i daljeg obavljanja revizije.

Naši zaposleni

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i upravljачka struktura

Prilog 1
Društva kojima su pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Naši zaposleni

Pokazatelji kvaliteta usluga revizije

- Prosječna stopa zadržavanja zaposlenih
- Broj sati partnera i menadžera na projektu u odnosu na ukupan broj sati utrošenih na projektu
- Mjera upravljanja projektom/određivanje faza revizije, npr., stvarna iskorišćenost u odnosu na planiranu i stvarno utrošeni sati u odnosu na predviđene sate na kraju perioda

Strategija koja se odnosi na zaposlene

Naša strategija vezana za zaposlene osmišljena je kao podrška našoj cjelokupnoj poslovnoj strategiji nazvanoj Nova formula.

Fokusirani smo na to da budemo vodeći u svijetu na području razvoja stručnjaka i da omogućimo našim zaposlenima da budu agilniji i da povećaju svoje samopouzdanje u svetu koji se brzo mijenja. Posebno nam je važno da izgradimo čvrste temelje u ovim promjenjivim vremenima. U tu svrhu unaprjeđujemo dobrobit naših ljudi i omogućavamo djelotvornost, razvijamo pronicljive lidere za svijet sklon promjenama i osposobljavamo naše zaposlene za izazove današnjice i mogućnosti sutrašnjice.

Naši zaposleni

Raznolikost i uključenost

PwC je posvećen stvaranju kulture pripadnosti. Fokusirani smo na raznolikost i podsticanje inkluzivnog okruženja u kome je našim zaposlenima prijatno da se u potpunosti posvete svojoj profesiji i osjećaju da pripadaju i da mogu ostvariti svoj puni potencijal. Kao što pokazuju i naše osnovne vrijednosti brige za druge i timskog rada, nastojimo da bolje razumijemo i saosjećamo sa različitim perspektivama i iskustvima. Znamo da kada ljudi iz različitih sredina i različitih pogleda rade zajedno, stvaramo najveću vrijednost za naše klijente, naše zaposlene i društvo uopšte.

Zapošljavanje

PwC cilj u CIE regionu je da zaposli, osposobi, razvije i zadrži najbolje i najbistrije zaposlene koji dijele snažan osjećaj odgovornosti našeg društva za pružanje visokokvalitetnih usluga. Naši standardi zapošljavanja uključuju strukturisani postupak razgovora koji uključuju pitanja zasnovana na ponašanju, a sastavljena su na osnovu okvira PwC Professional, ocjeni akademskih dostignuća i provjeri prethodnog iskustva. Tokom finansijske godine 2022., PwC je sveukupno zaposlio 1.700 novih ljudi, uključujući 1.267 apsolenata različitih univerziteta (zajedno sa pripravnicima).

Odabir tima, iskustvo i nadzor

Sastav naših revizorskih timova određuje se na osnovu stručnosti, sposobnosti i godina iskustva. Rukovodioci projekata revizije određuju obim usmjeravanja, nadzora i pregleda rada mlađih članova tima.

Povratne informacije i kontinuirani razvoj

Članovi našeg tima dobijaju povratne informacije o svom ukupnom radnom učinku, uključujući faktore povezane sa kvalitetom revizije, kao što su tehničko znanje, revizorske vještine i profesionalni skepticizam. Kvalitet revizije je važan faktor u ocjenjivanju radnog učinka i odlukama o napredovanju u karijeri kako za naše partnere tako i za zaposlene. Povratne informacije o radnom učinku i napretku prikupljaju se pomoću našeg alata Snapshot, jednostavne tehnologije za mobilne uređaje. Takođe koristimo Workday kako bi smo zaposlenima omogućili davanje i primanje povratnih informacija višim nivoima i na istom nivou radnog mjesta. Redovni razgovori koji uključuju povratne informacije pomažu našim zaposlenima da se brže razvijaju i uče, prilagode se novim i složenim okruženjima i da našim klijentima i kompanijama donose najbolje rezultate.

Napredovanje u karijeri

PwC u CIE regionu primenjuje PwC Professional, naš globalni okvir za napredovanje u karijeri, koji postavlja jasna očekivanja za sve nivoe zaposlenih na osnovu pet ključnih dimenzija. Okvir podržava sve elemente razvoja karijere i pomaže našim zaposlenima da se razviju u sposobne stručnjake i lidere sa sposobnostima i samopouzdanjem za pružanje visokokvalitetnih usluga i pozitivnog iskustva za naše klijente, sprovođenje naše strategije i podršku našem brendu. U okviru našeg godišnjeg ciklusa ocjenjivanja radnog učinka, pojedinci u sklopu redovnih razgovora sa svojim rukovodiocima timova redovno dobijaju povratne informacije o svom radu, odnosno sastaju se s njima kako bi razgovarali o svom razvoju, napredovanju i učinku.

Zadržavanje zaposlenih

Fluktuacija u računovodstvenoj struci je vrlo česta jer kako se računovodstveni standardi i propisi mijenjaju, računovođe su tražene, a mogućnost profesionalnog razvoja koji pružamo čini naše zaposlene vrlo traženim na tržištu. Naša stopa dobrovoljne fluktuacije osciluje na osnovu mnogih faktora, uključujući ukupnu potražnju za stručnjacima na tržištu. Očekujemo da će nov koncept radnih mjesta za zaposlene koji su upravo završili fakultet s vremenom olakšati izazove sa kojima se susrijećemo u zadržavanju zaposlenih.

Istraživanje o mišljenju zaposlenih *Global People Survey*

Svaki član PwC mreže društava učestvuje u godišnjem istraživanju Global People Survey, koje se sprovodi u čitavoj mreži, a učestvuju svi naši partneri i zaposleni. PwC u CIE regionu je odgovoran za analizu i objavu rezultata na lokalnom nivou, uz jasno definisane korake koji se zasnivaju na dobijenim povratnim informacijama.

Naši zaposleni

PwC Professional

PwC Professional pomaže u razvoju i napredovanju naših zaposlenih na osnovu jedinstvenih očekivanja za sve sektore, teritorije i uloge, utvrđujući sposobnosti potrebne za napredovanje lidera na svim nivoima kojima su PwC svrha i vrijednosti na prvom mestu.

Profesionalni razvoj

Posvećeni smo postavljanju pravih ljudi na pravo mjesto u pravo vrijeme. Tokom karijere, našim ljudima pružaju se mogućnosti za profesionalni razvoj, predviđene obuke u učionici i obuke na zahtev i coaching/razvoj u stvarnom vremenu na radnom mestu. Naš portfolio učenja na zahtjev olakšava personalizovano učenje sa pristupom obrazovnim materijalima za kontinuirano profesionalno usavršavanje i drugim materijalima, uključujući web emisije, podcast-ove, članke, video zapise i kurseve.

Prioritet našeg društva je postizanje kvaliteta primjenom dosljednih testiranja i standarda sertifikovanja. Cilj nam je pružiti našim zaposlenima lično napredovanje i podržati ih u određivanju prioriteta i djelotvornijem upravljanju vremenom prilikom učenja za stručne ispite.

Omogućavanje našim zaposlenima da se ostvare kako na profesionalnom tako i na ličnom planu je ključna komponenta za postizanje optimalnog iskustva za naše zaposlene i strategije njihovog zadržavanja.

Kontinuirano usavršavanje

Nama i ostalim društvima, članovima PwC mreže izuzetno je važno pružiti kvalitetne usluge revizije širom svijeta. Kako bi se maksimalno povećala dosljednost unutar mreže, formalni nastavni plan i program razvijen na nivou mreže omogućava pristup materijalima za obuku koji pokrivaju PwC pristup reviziji i revizorske alate – navedeno uključuje novine vezane za revizorske standarde i njihov uticaj i oblasti rizika povezane sa revizijom i područja na kojima je potrebno unaprjeđenje kvaliteta.

Ovo formalno učenje izvodi se korišćenjem različitih pristupa, koji uključuju pristup na daljinu, učenje u učionici i podršku na radnom mjestu. Nastavni plan i program podržava naš primarni cilj obrazovanja – kvalitet usluga revizije – i pruža našim zaposlenima mogućnost da unaprijede svoje tehničke i profesionalne vještine, uključujući profesionalno rasuđivanje, uz zadržavanje skeptičnog načina razmišljanja. Nastavni plan i program koncipiran je na način koji nam omogućava da, u skladu sa lokalnim potrebama, odaberemo kada ćemo organizovati obuke. Naš Rukovodilac internog tima za učenje i usavršavanje tada razmatra koji je oblik dodatnog usavršavanja prikladan - formalni i/ili neformalni - kako bi se odgovorilo na eventualne dodatne specifične lokalne potrebe.

Kontinuirano usavršavanje licenciranih revizora

Rukovodstvo društva PwC Podgorica izjavljuje da su naši licencirani revizori u potpunosti uključeni u program kompanije za kontinuirano usavršavanje. Osim učestvovanja u postojećoj interno osmišljenoj obuci, naši licencirani revizori moraju učestvovati i u obaveznoj godišnjoj obuci u organizaciji Komore ovlašćenih revizora.

Pokazatelji kvaliteta usluga revizije

- Prosječan broj sati usavršavanja po revizoru
- Obavezno pohađanje programa usavršavanja

Ulažemo u usavršavanje svojih zaposlenih

Obuke revizora FY22

Prosječan broj sati obuka koje su pohađali partneri i zaposleni

19

online

44

u učionici

63

ukupno

FY22 Ukupan broj sati obuka:

783

Obuke revizora FY21

Prosječan broj sati obuka koje su pohađali partneri i zaposleni

19

online

32

u učionici

51

ukupno

FY21 Ukupan broj sati obuka:

644

Obavezno pohađanje obuka

100%

Partnera i zaposlenih završilo je sve obavezne obuke u finansijskoj godini 2022.

Naš pristup

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

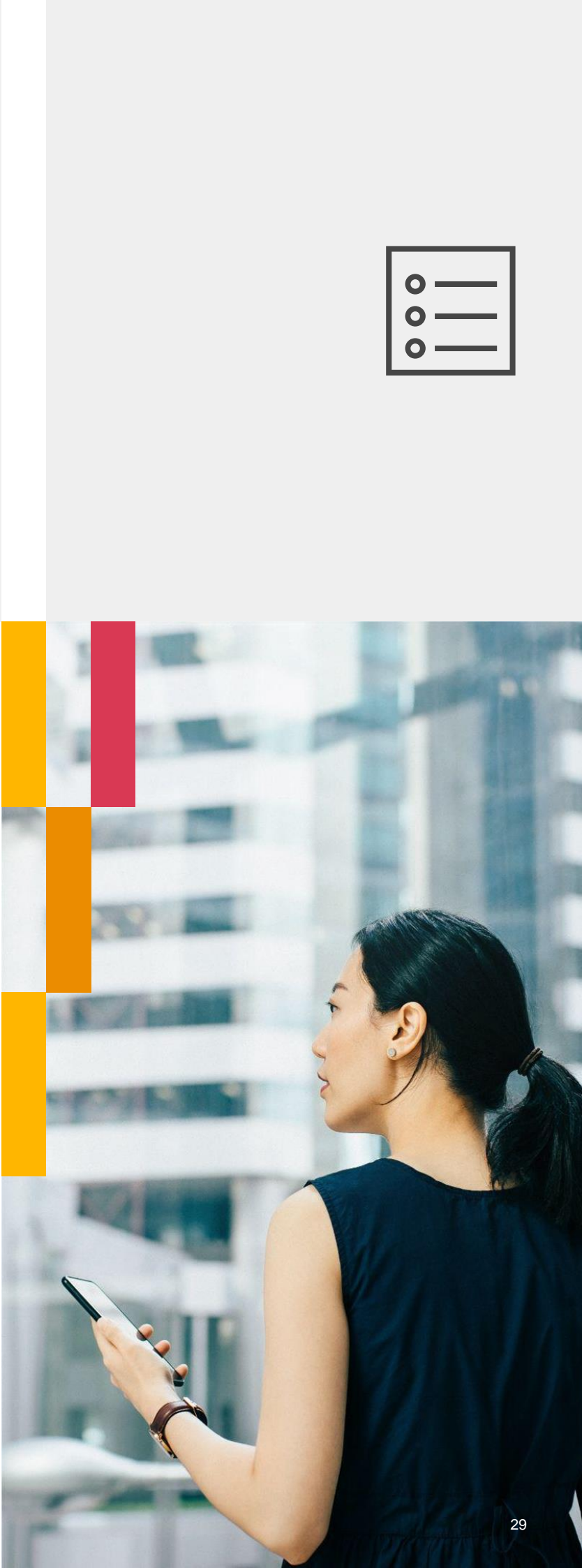
Pravna forma i upravljачka struktura

Prilog 1
Društva kojima su
pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Naš pristup reviziji

Naš pristup reviziji

Kvalitet i djelotvornost revizije presudni su za sve naše zainteresovane strane. Iz tog razloga mnogo ulažemo u djelotvornost naših revizija, u vještine naših ljudi, u našu revizorsku metodologiju, tehnologiju koju koristimo i u raspoloživost prave količine vremena i resursa. Veliku važnost pridajemo internim pokazateljima i procesima kojima se rutinski prati djelotvornost naših procesa upravljanja rizicima i kvalitetom i dajemo pravovremene informacije o kvalitetu naše revizije i potencijalnim oblastima koja bi se mogla poboljšati.

Naši alati

Kao član PwC mreže društava, PwC Podgorica ima pristup i koristi PwC Audit, zajedničku revizorsku metodologiju i proces. Ova metodologija se zasniva na Međunarodnim standardima revizije (MSR), uz dodatnu politiku i smjernice za PwC, gdje je to potrebno. Politike i postupci PwC revizije osmišljeni su kako bi olakšali sprovođenje revizija u skladu sa svim zahtjevima MSR koji su relevantni za svaki pojedinačni revizorski angažman. Naša zajednička revizorska metodologija pruža okvir koji omogućava društvima članovima PwC mreže da dosljedno poštuju u svim pogledima odgovarajuće profesionalne standarde, propise i zakonske zahtjeve.

Alati i tehnologije kao podrška našoj reviziji

Naša tehnologija

Aura, naša globalna platforma za revizorsku dokumentaciju primjenjuje se u čitavoj PwC mreži društava. Aura nam pruža podršku u izgradnji i sprovođenju naših planova revizije podržavajući timove u efektivnoj primjeni naše metodologije, stvarajući transparentnu vezu između rizika, potrebnih postupaka, kontrola i koraka za otklanjanje tih rizika uz pružanje sveobuhvatnih smjernica i mogućnosti upravljanja projektima. Ciljani planovi revizije utvrđuju nivoe rizika, oslanjanje na kontrole i detaljno testiranje. Pomoću pametnih konzola sa prikazom u stvarnom vremenu timovi se vrlo brzo mogu upoznati sa napretkom revizije kao i uticajem odluka vezanih uz obim revizije.

Connect Audit Manager ujednačava, standardizuje i automatizuje koordinaciju timova angažovanih na reviziji grupe i komponenti u revizijama na više lokacija i statutarnim/regulatornim revizijama. Pruža jedinstvenu platformu na kojoj se mogu vidjeti ulazni i izlazni rezultati rada i digitalizuje čitav koordinatorski proces, obezbjeđujući veću transparentnost, usklađenost i kvalitet složenih revizija koje se sprovode na više lokacija.

Count olakšava proces popisivanja zaliha od početka do kraja, omogućavajući našim revizorskim timovima uspostavljanje i upravljanje postupcima popisivanja, bilježenja rezultata direktno na mobilnom telefonu ili tabletu i prenos konačnih rezultata u Auru.

PwC sistem za procesiranje potvrda podržava automatizovan i standardizovan proces od početka do kraja za sve vrste eksternih potvrda i omogućava našim revizijskim timovima izradu zahtjeva i primanje eksternih potvrda u sigurnom okruženju i time pomaže u ublažavanju rizika povezanih sa primanjem odgovora odnosno potvrda elektronskim putem.

Connect je naša platforma za saradnju koja klijentima omogućava brzu i sigurnu razmjenu podataka i dokumenata povezanih sa revizijom. Connect takođe olakšava praćenje statusa izveštaja i rešavanje pojedinih pitanja automatskim označavanjem i praćenjem neriješenih stavki i pitanja utvrđenih u sklopu revizije kako bi se što pre utvrdili i riješili. Klijenti takođe mogu vidjeti korekcije u sklopu revizije, nedostatke u kontroli i napredak statutarne revizije za sve lokacije u stvarnom vremenu.

Halo, naš skup alata za reviziju podataka, testira ogromne količine podataka, analizirajući cjelokupne skupove podataka kako bi se poboljšala procjena, analiza i testiranje rizika. Na primer, Halo for Journals omogućava utvrđivanje relevantnih dnevnika knjiženja na osnovu definisanih kriterijuma, što revizorskim timovima olakšava pretraživanje i vizuelizaciju podataka radi utvrđivanja dnevnika klijenata za analizu i početak procesa testiranja.

Klik, alat za reviziju podataka za centralnu i istočnu Evropu, koji dopunjava Halo for Journals utvrđivanjem relevantnih dnevnika knjiženja i vizuelizacijom rezultata za dalju analizu i prateće prihode CAAT (Computer Assisted Audit Techniques).

Pouzdanost i mogućnost revidiranja revizorskih tehnologija

Naša kompanija je osmislila i implementirala procese i kontrole kako bi povećala pouzdanost ovih revizorskih tehnologija. To uključuje pojašnjenje uloga i odgovornosti vlasnika i korisnika revizorske tehnologije. Osim toga, imamo smjernice kojima se provjerava potpunost revizorske dokumentacije uključene u radne papire povezane sa korišćenjem ovih revizorskih tehnologija. Takođe, razmatramo pouzdanost rješenja i dokumentaciju koja osobi odgovornoj za pregled pomaže u ispunjavanju njenih odgovornosti za nadzor i reviziju, a sve u okviru uobičajenog toka revizije.

Povjerljivost i bezbjednost podataka

Povjerljivost i bezbjednost podataka su ključni faktori naše profesionalne odgovornosti. Zbog zloupotrebe ili gubitka povjerljivih podataka o klijentu ili ličnih podataka društvo može biti predmet tužbe, a to može negativno uticati i na našu reputaciju. Zaštitu povjerljivih i ličnih podataka shvatamo vrlo ozbiljno. Fokusiranje na naše klijente zahtijeva holistički pristup saradnje u cilju smanjenja rizika po sigurnost, privatnost i povjerljivost uz značajno ulaganje u odgovarajuće kontrole i nadzor kako bi smo ugradili djelotvoran model tri linije odbrane. Ovaj model nam je omogućio da ojačamo strukturu svoje informacione bezbjednosti, uskladimo se sa dobrom profesionalnom praksom i poboljšamo okvire interne kontrole.

Privatnost podataka

Društvo korektno i dosljedno pristupa upravljanju svim ličnim podacima, pri čemu svi u našoj organizaciji imaju svoju ulogu u zaštiti ličnih podataka. Nastavljamo da nadograđujemo naš sveobuhvatni program postizanja usklađenosti sa GDPR-om i ulažemo napore kako bismo u svoje poslovanje ugradili dobre prakse upravljanja podacima.

Informaciona bezbjednost

Informaciona bezbjednost je visoko na listi prioriteta PwC mreže društava. Društva članovi imaju obavezu prema svojim zaposlenima, klijentima, dobavljačima i ostalim zainteresovanim stranama kako bi zaštitila podatke koji su im povjereni.

PwC politika informacione bezbjednosti (ISP) usklađena je sa standardom ISO/IEC 27001, standardima profesije za pružanje finansijskih usluga i drugim relevantnim okvirima (COBIT, NIST, itd.) kao i standardima za djelotvornost sigurnosti u mreži društava članova. PwC ISP direktno podržava strateški smjer kibernetičke spremnosti društva da proaktivno štiti svoju imovinu i podatke o klijentima. PwC ISP pregleda se najmanje jednom godišnje.

Društvo PwC Podgorica mora se pridržavati ISP zahteva i svaka tri mjeseca sprovesti procene zasnovane na podacima kako bi se potvrdila usklađenost. Analizom dostupnih podataka provjerava se da li društvo član sprovodi potrebne kontrole. U saradnji sa zainteresovanim stranama društva člana, provjerava se kvalitet podataka kako bi se napravila tačna procjena njegovog bezbjednosnog stanja. Prvo se rješavaju odstupanja koja proizilaze iz procesa procjene programa usklađenosti sa ISP-om koristeći pristup zasnovan na riziku i u skladu sa rokovima dogovorenim sa rukovodstvom.

Podrška u sprovođenju angažmana

Kontinuirani razvoj modela sprovođenja angažmana

Nastavljamo da razvijamo način na koji pružamo svoje usluge kako bi naši zaposleni klijentima mogli pružiti još bolje iskustvo, kako bismo dodatno podigli kvalitet onoga što radimo i stvorili ekonomske osnove za ulaganje u budućnost. Koristimo centre za pružanje usluga kako bismo pojednostavili, standardizovali, automatizovali i centralizovali segmente revizije.

Smjernice, podučavanje i nadzor

Rukovodioci angažmana i iskusni članovi revizorskog tima odgovorni su za pružanje kvalitetnog podučavanja tokom revizije i za nadziranje posla koji obavljaju mlađi članovi tima kao i za podučavanje čitavog tima i održavanje kvaliteta revizije. Timovi koriste aplikaciju Aura koja ima mogućnosti djelotvornog praćenja napretka angažmana kako bi bili sigurni da su sve aktivnosti završili i pregledali relevantni pojedinci, uključujući rukovodioca angažmana.

Kultura konsultovanja

Konsultacije su ključne za osiguranje kvaliteta. U potrazi za kvalitetom uspostavili smo formalne protokole o obaveznom konsultovanju. Na primjer, naši revizorski timovi konsultuju se sa odgovarajućim grupama stručnjaka u oblastima poput poreza, upravljanja rizicima, procjene vrijednosti, aktuarskim i drugim specijalizovanim oblastima, kao i sa pojedincima unutar naše regionalne jedinice za Rizik i kvalitet.

Mreža partnera zaduženih za kvalitet revizije i računovodstvenog savjetovanja (eng. Assurance Quality Partner - AQP)

Naša mreža partnera zaduženih za kvalitet revizije i računovodstvenog poslovanja sastoji se od partnera i stručnjaka koji pomažu revizorskim timovima u uspostavljanju efikasnih i djelotvornih pristupa reviziji i primjeni ključnih znanja stečenih na obukama iz oblasti revizije kao i smjernica. Naša mreža partnera doprinosi sastancima profesionalnih grupa fokusiranih na teme kvaliteta revizije i pruža savjete o revizorskim pitanjima na osnovu pregleda određenih aspekata odabranih revizorskih angažmana prije nego što se te revizije završe.

Razilaženja u mišljenjima

Uspostavljeni su protokoli za rješavanje situacija u kojima dolazi do razilaženja u mišljenjima između rukovodioca angažmana i revizora odgovornog za kontrolu kvaliteta angažmana, još jednog partnera u reviziji ili centralizovanih funkcija kao što je Accounting Consulting Services (Usluge računovodstva i savjetovanja). Navedeno uključuje tehničke panele koje čine partneri nezavisni u odnosu na angažman.

Nadzor nad radom

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i upravljačka struktura

Prilog 1
Društva kojima su pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Nadzor nad radom

Pokazatelji kvaliteta revizije

- Ukupan broj ECR-ova (Engagement Compliance Reviews)
- Broj ECR-ova ocijenjenih kao usklađeni, usklađeni uz nužna poboljšanja, neusklađeni
- ECR-ovi ocijenjeni kao usklađeni, usklađeni uz nužna poboljšanja, neusklađeni u odnosu na ukupan broj ECR-ova (%)
- Prepravljajna finansijskih izvještaja revizija društava od javnog interesa zbog materijalno značajnih grešaka
- Učestalost i uticaj računovodstvenih grešaka (koje možda neće dovesti do prepravljajna)

Praćenje kvaliteta revizije

Svjesni smo da je kvalitet usluga revizije koje pružamo klijentima ključan za održavanje povjerenja investitora i ostalih zainteresovanih strana u integritet našeg rada. To je ključni element naše Strategije za reviziju.

Za odgovarajuće upravljanje kvalitetom odgovorno je rukovodstvo društva PwC Podgorica. To uključuje osmišljavanje i rad djelotvornog sistema upravljanja kvalitetom (System of Quality Management - SoQM) koji uzima u obzir naše specifične rizike u sprovođenju kvalitetnih revizorskih angažmana, koristeći naš okvir za upravljanje kvalitetom za postizanje poslovne izvrsnosti (QMSE - Quality Management for Service Excellence).

Opšti cilj kvaliteta u okviru QMSE je imati potrebne kapacitete u našoj kompaniji i rasporediti naše zaposlene kako bi dosljedno koristili naše metodologije, procese i tehnologiju u pružanju usluga revizije na efikasan i djelotvoran način i kako bi ispunili ispravna očekivanja naših klijenata i drugih zainteresovanih strana.

Naše procedure praćenja kvaliteta uključuju kontinuiranu procjenu kvaliteta čiji je cilj procijeniti da li su politike i procedure koje čine naš SoQM osmišljene na odgovarajući način i da li su djelotvorne kako bi pružili razumno uverenje da se naši revizorski i nerevizorski angažmani i angažmani za srodne usluge obavljaju u skladu sa zakonima, propisima i standardima struke. Ovo uključuje korišćenje programa Revizije u stvarnom vremenu.

Naše praćenje kvaliteta takođe obuhvata pregled kvaliteta završenih angažmana (Engagement Compliance Reviews - ECR), kao i povremeni nadzor našeg SoQM-a od strane nezavisnog tima unutar kompanije. Rezultati ovih procedura, zajedno sa našim kontinuiranim praćenjem kvaliteta, predstavljaju osnovu za kontinuirano poboljšanje našeg SoQM-a.

Program praćenja kvaliteta zasniva se na dosljednom programu nadzora širom mreže koji se zasniva na standardima struke koji se odnose na kontrolu kvaliteta, uključujući ISQC 1, kao i politike, procedure, alate i smjernice mreže.

Interna kontrola kvaliteta revizije

U 2022. godini nije sprovedena interna kontrola kvaliteta revizije.

Korekcije (PwC Podgorica)

0

Broj korekcija finansijskih izvještaja zbog materijalno značajnih grešaka

ECR su pregledi završenih angažmana fokusirani na rizik koji povremeno obuhvataju pojedince u našoj kompaniji koji su ovlašćeni da potpisuju revizorske izveštaje, o nerevizorskom angažmanu sa izražavanjem uverenja ili o srodnim uslugama. Pregledom se ocjenjuje da li je angažman obavljen u skladu sa PwC smjernicama za reviziju, primjenjivim standardima struke i ostalim primjenjivim politikama i procedurama povezanim sa angažmanom. Svaki potpisnik pregleda se najmanje jednom u pet godina, osim ako nije potreban češći pregled na osnovu profila angažmana klijenta tog potpisnika ili zbog lokalnih regulatornih zahteva.

Rukovodioci pregleda suiskusni revizorski partneri, koji se oslanjaju na nezavisne timove partnera, direktora i viših menadžera i ostale stručnjake. Mogu se angažovati rukovodioci pregleda iz drugih društava članova mreže ako je potrebno osigurati odgovarajući nivo stručnosti i objektivnosti. Timovi koji obavljaju pregled pohađaju obuke koje im pomažu u ispunjavanju svojih obaveza i koriste niz kontrolnih lista i alata razvijenih na nivou mreže tokom sprovođenja svojih postupaka pregleda. Tim za obavljanje provjera odgovoran za obavljanje provjera na nivou mreže podržava timove za preglede pružajući im podršku u dosljednoj primjeni smernica o klasifikaciji nalaza angažmana i ocjena angažmana unutar čitave mreže.

Osim toga, PwC mreža koordinira program nadzora radi povremenog pregleda sadržaja i operativne djelotvornosti našeg SoQM. Centralni tim prati odvijanje ovih nadzora širom mreže, što nam omogućava dosljedan prikaz i razmjenu relevantnih iskustava unutar PwC mreže.

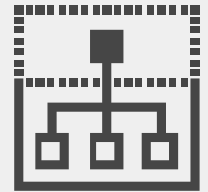
O rezultatima svih nadzora izvještava se rukovodstvo naše kompanije koje je odgovorno za analizu nalaza nadzora i nalaza utvrđenih na osnovu svih izvora informacija i, po potrebi, za sprovođenje radnji sa ciljem otklanjanja utvrđenih nedostataka. U situacijama u kojima se utvrde problemi sa kvalitetom angažmana, na osnovu prirode i okolnosti problema, odgovorni partner ili rukovodioci sektora za reviziju naše kompanije mogu se uputiti na dodatni rad sa mentorom, usavršavanje ili mogu snositi dodatne sankcije u skladu sa našim Okvirom za priznavanje i preuzimanje odgovornosti.

Partneri i zaposleni naše kompanije obavještavaju se o rezultatima nadzora i preduzetim radnjama kako bi im se omogućilo da donesu potrebne zaključke za obavljanje svojih angažmana. Osim toga, putem PwC programa za nadzor obavještavaju se partneri zaduženi za pojedine angažmane unutar naše kompanije o relevantnim nalazima nadzora kvaliteta u drugim društvima članovima PwC mreže. To našim partnerima omogućava da razmotre ove nalaze kod planiranja i obavljanja svojih revizorskih aktivnosti.

Eksterne kontrole kvaliteta revizije

U 2022. godini nije sprovedena eksterna kontrola kvaliteta društva PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica.

Pravna forma i struktura upravljanja

Poruka rukovodstva

PwC mreža

Naš pristup kvalitetu

Naša kultura i
vrednosti

Naši zaposleni

Naš pristup

Nadzor nad radom

Pravna forma i
upravljачka struktura

Prilog 1
Društva kojima su
pružene usluge revizije

Prilog 2
Mreža PwC firmi

Pravna forma i struktura upravljanja

Pravna forma i struktura vlasništva društva PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica

PwC Podgorica je društvo sa ograničenom odgovornošću u vlasništvu društva PricewaterhouseCoopers Slovensko S.R.O Bratislava, Republika Slovačka (51%) i PricewaterhouseCoopers d.o.o. Beograd (49%). Krajnji vlasnici navedenog društva jesu partneri u društvima članovima PricewaterhouseCoopers.

Društvo PwC Podgorica je član društva PricewaterhouseCoopers International Limited.

Društvo PwC Podgorica saraduje sa drugim društvima članovima iz država centralne i istočne Evrope u svrhu pružanja usluga lokalnim i zajedničkim međunarodnim klijentima koji posluju u našem regionu. Za organizaciju ove saradnje odgovoran je regionalni upravljački tim koji, osim što obezbjeđuje da ta regionalna društva poštuju politike i procedure PwC International, omogućava razmjenu resursa, sprovođenje politika upravljanja rizicima i standarda kvaliteta.

Svako nacionalno društvo član takođe ima svoju sopstvenu lokalnu strukturu upravljanja u skladu sa pravnim zahtjevima i zahtjevima poslovanja. Ova pravna struktura i organizacija mreže svakom društvu članu osigurava fleksibilnost i autonomiju da brzo i djelotvorno odgovori na zahtjeve lokalnog tržišta. Takođe odražava činjenicu da regulatorne vlasti u nekim zemljama dodjeljuju pravo obavljanja revizorske delatnosti kompanijama u kojima lokalno ovlašćeni profesionalni revizori (ili u Evropskoj uniji kombinacija revizora i/ili revizorskih društava iz Evropske unije) imaju barem većinsko vlasništvo i kontrolu.

Upravljačka struktura PricewaterhouseCoopers d.o.o. Podgorica

Unutar grupacije društava članova PwC centralne i istočne Evrope, koja obuhvata 28 zemalja, uspostavljen je matični rukovodeći sistem. Svake četiri godine svaki partner ima pravo glasa u izboru Glavnog izvršnog direktora PwC centralne i istočne Evrope koji imenuje upravno tijelo, uključujući predstavnike pojedinih geografskih područja, linija servisa i operativnog rukovodstva. Ovo upravno tijelo je odgovorno za postavljanje opštih poslovnih ciljeva i obezbjeđivanje usklađenosti sa PwC međunarodnim politikama.

U pojedinim državama unutar regiona politiku i poslovne ciljeve za svaku liniju servisa (revizija i računovodstveno savetovanje, poreske i pravne usluge i poslovno savetovanje) definiše tim za upravljanje linijom servisa.

Nadzor nad Regionalnom upravom obavlja u ime partnera izabrano regionalno Vijeće partnera koje odobrava ključne politike i odluke koje utiču na sve partnere i svako društvo.

Kompanijom PwC Podgorica rukovode Izvršni direktor Sava Laketić i zamjenik Izvršenog direktora i Glavni partner za Crnu Goru Emmanuel Koenig.

Naknade partnerima

Naknade partnerima isplaćuju se iz prihoda društva, a sami su odgovorni za uplatu penzionog doprinosa i drugih pogodnosti kao što je zdravstvena njega. Postupak ocjenjivanja i isplate naknade partnerima u potpunosti je u skladu sa zahtjevima nezavisnosti koji proizlaze iz IESBA Kodeksa etike za profesionalne računovođe kojim se zabranjuje ocjenjivanje i nagrađivanje partnera za prodaju nerevizorskih usluga sopstvenim revizijskim klijentima. Naknada partnera utvrđuje se na osnovu doprinosa partnera društvu tokom godine, a isplaćuje se u okviru pojedinog društva nakon obavljene godišnje revizije. Raspodjelu naknada pregleda i odobrava Vijeće partnera regiona CIE. Naknada se za pojedinog partnera određuje na osnovu partnerove odgovornosti, pri čemu se vlasnički udjeli raspodjeljuju u skladu sa matricom koja prvenstveno uzima u obzir trenutnu ulogu partnera u društvu. Postoji i varijabilan dio (element uspješnosti), koji se utvrđuje na osnovu uspješnosti pojedinog partnera i timova sa kojima je sarađivao tokom određene godine.

Dohodak za uspješnost utvrđuje se ocjenjivanjem partnerovih dostignuća prema individualno prilagođenoj uravnoteženoj matrici postavljenih ciljeva u skladu sa ulogom i odgovornostima pojedinog partnera. Ti ciljevi uključuju ostvarenje standarda kvaliteta revizije i apsolutno pridržavanje naših propisa o integritetu i nezavisnosti.

Naknada licenciranim revizorima koji su zaposleni u PwC Podgorica zasniva se na postupku godišnjeg ocjenjivanja učinka, koji između ostalog uzima u obzir stručne i tehničke vještine, iskustvo i vještine upravljanja.

Finansijski podaci za godinu završenu 31. decembra 2022.

Prihodi (finansijske informacije nijesu revidirane)	EUR
Ukupni prihodi od revizije finansijskih izvještaja (ISAs)	902,903
Prihodi od dodatnih usluga	297,984
Ukupni prihodi	1,200,887

Prilog 1

Društva kojima su
pružene usluge
revizije

Prilog 1

Lista društava čija je revizija finansijskih izvještaja izvršena u godini završenoj na dan 31. decembra 2022.

Društva čija je revizija finansijskih izvještaja izvršena u godini završenoj na dan 31. decembra 2022.

Naziv subjekta

ADRIATIC 42 D.O.O. TIVAT
ADRIATIC MARINAS D.O.O. TIVAT
BRSKOVO MINE D.O.O.
COCA-COLA HELLENIC BOTTLING COMPANY-CRNA GORA D.O.O.
CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM A.D. PODGORICA
DMD DELTA D.O.O. PODGORICA
ENI MONTENEGRO
ERSTE BANK A.D. PODGORICA
GLOSARIJ D.O.O. – PODGORICA
GLOSARIJ CD D.O.O. – PODGORICA
HEMOMONT D.O.O. PODGORICA
INDUSTRIJA PIVA I SOKOVA PIVARA "TREBJESA" A.D NIKŠIĆ
KARISMA HOTELS ADRIATIC MONTENEGRO D.O.O. PODGORICA
LB HOTELS MANAGEMENT D.O.O. TIVAT
LEDO D.O.O. PODGORICA
LUŠTICA DEVELOPMENT A.D. TIVAT
MERCATOR-CG D.O.O.
NOVATEK MONTENEGRO B.V. - DIO STRANOG DRUŠTVA
PHILIP MORRIS MONTENEGRO D.O.O. PODGORICA
PM 1.14 D.O.O. TIVAT
PM 1.5 D.O.O. TIVAT
PM 4.1 D.O.O. TIVAT
PM HOTELS D.O.O. TIVAT
PM Power D.O.O. TIVAT
TEA MEDICA D.O.O. PODGORICA

Pravni status subjekta

Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Akcionarsko društvo
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Dio stranog društva
Akcionarsko društvo
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Akcionarsko društvo
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Dio stranog društva
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću
Društvo sa ograničenom odgovornošću

Prilog 2

Mreža PwC društava

PwC mreža društava

Ukupan prihod koji su ostvarili ovlašćeni revizori i revizorska društva iz država članica Evropskog Ekonomskog Prostora (EEP) koja su članovi PwC mreže na osnovu statutarne revizije godišnjih i konsolidovanih finansijskih izveštaja, izračunat u najboljoj mogućoj meri, iznosi otprilike 2,5 milijarde eura. Ovo predstavlja poslovni prihod poslednje finansijske godine svakog pojedinačnog pravnog lica preračunat u eure po kursu važećem na dan 30. juna 2022. godine.

U tabeli u nastavku naveden je naziv svakog statutarne revizora koji posluje kao samostalni revizor ili revizorsko društvo koje je član PwC mreže društava iz država članica EU ili EEP na dan 30. juna 2022. godine i država u kojima svaki statutarne revizor koji posluje kao samostalni revizor ili revizorsko društvo koje je član PwC mreže društava ovlašćen kao statutarne revizor ili u tim državama ima registrovano sedište, centralnu upravu ili glavno mesto poslovanja.

Država članica	Naziv društva
Austrija	PwC Wirtschaftsprüfung GmbH, Wien
Austrija	PwC Oberösterreich Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Linz
Austrija	PwC Kärnten Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Klagenfurt
Austrija	PwC Steiermark Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Graz
Austrija	PwC Salzburg Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Salzburg
Austrija	PwC Österreich GmbH, Wien
Belgija	PwC Bedrijfsrevisoren bv/Reviseurs d'enterprises srl
Bugarska	PricewaterhouseCoopers Audit OOD
Hrvatska	PricewaterhouseCoopers d.o.o
Hrvatska	PricewaterhouseCoopers Savjetovanje d.o.o
Kipar	PricewaterhouseCoopers Limited
Češka Republika	PricewaterhouseCoopers Audit s.r.o.
Danska	PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
Estonija	AS PricewaterhouseCoopers
Finska	PricewaterhouseCoopers Oy
Francuska	PricewaterhouseCoopers Audit
Francuska	PricewaterhouseCoopers Entreprises
Francuska	PricewaterhouseCoopers France
Francuska	M. Philippe Aerts

PwC mreža društava

Država članica	Naziv društva
Francuska	M. Jean-Laurent Bracieux
Francuska	M. Antoine Priollaud
Njemačka	PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
Njemačka	Wibera WPG AG
Grčka	PricewaterhouseCoopers Auditing Company SA
Mađarska	PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.
Island	PricewaterhouseCoopers ehf
Irska	PricewaterhouseCoopers
Italija	PricewaterhouseCoopers Spa
Latvija	PricewaterhouseCoopers SIA
Lihtenštajn	PricewaterhouseCoopers GmbH, Ruggell
Litvanija	PricewaterhouseCoopers UAB
Luksemburg	PricewaterhouseCoopers, Société coopérative
Malta	PricewaterhouseCoopers
Holandija	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Holandija	Coöperatie PricewaterhouseCoopers Nederland U.A.
Norveška	PricewaterhouseCoopers AS
Poljska	PricewaterhouseCoopers Polska sp. z. o.o.
Poljska	PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audyt sp. k.
Poljska	PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Portugal	PricewaterhouseCoopers & Associados - Sociedade de Revisores Oficiais de Contas, Lda
Rumunija	PricewaterhouseCoopers Audit S.R.L.
Slovačka	PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.
Slovenija	PricewaterhouseCoopers d.o.o.
Španija	PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.
Švedska	PricewaterhouseCoopers AB
Švedska	Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

[pwc.com](https://www.pwc.com)